

Riigikohtu 92. aastapäeva kaasuskonkurss

Parimate tööde kogumik

Konkursile laekus 117 tööd, millest 7 olid venekeelsed.

Kaasuskonkursi žürii on 7-liikmeline. Žürii esimees oli **Lea Kivi** (riigikohtunik), žüriisse kuulusid veel **Roby Koik** (kohtunik), **Kaire Hänilene** (prokurör), **Cardo Soosaar** (advokaat), **Aare Ristikivi** (ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja), **Heddi Lutterus** (Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna juhataja) ja **Mirko Ojakivi** (ajakirjanik).

Sisukord

Kaasuste tekstid.....	3
Kaasus nr 1. Mari ja Edda abielu	3
Kaasus nr 2. Pidu riidehoius.....	5
Kaasus nr 3. Kanepitaim bioloogiatus.....	7
9. klass	
Maria Bambus. Mari ja Edda abielu.....	9
Priidik Gallagher. Kanepitaim bioloogiatus.....	12
Creten Gobgarski. Pidu riidehoius.....	15
10. klass	
Taavet Hermann. Mari ja Edda abielu	18
Liina-Riste Pappel. Kanepitaim bioloogiatus.....	21
Sirli Vaarik. Mari ja Edda abielu	25
11. klass	
Laura Kaar. Mari ja Edda abielu.....	27
Anneli Gill. Kanepitaim bioloogiatus.....	30
Kristel Kool. Mari ja Edda abielu	33
12. klass	
Inge-Riin Õun. Pidu riidehoius.....	35
Alena Fedotova. Праздник в раздевалке	38
Tõnis Kasekamp. Kanepitaim bioloogiatus.....	42
Žürii eripreemiad	
Gerda Raag. Pidu riidehoius.....	46
Olga Bugakova. Праздник в раздевалке.....	49
Andres Küüsmäa. Mari ja Edda abielu	51

Kaasuste tekstid

Kaasus nr 1

Mari ja Edda abielu

Mari on ühest Eesti väikelinnast pärit tüdruk, kes läheb pärast gümnaasiumi lõpetamist edasi õppima Hollandisse Amsterdami ülikooli. Õpingute ajal kohtub Mari hollandlanna Eddaga, kes õpib samas ülikoolis. Noored armuvad ja hakkavad peagi koos elama. Jõuluks tuleb Mari koos Eddaga Eestisse, et tutvustada Eddat oma vanematele. Mari küll pelgab, et kuidas vanemad reageerivad uudise peale, et tal on nüüd tüdruksõber, aga loodab, et nad ikkagi lepivad olukorraga ja on tütre pärast rõõmsad. Uudis tütre elukaaslasest ei meeldi aga Mari vanematele, kes on kogu aeg lootnud, et tütar tuleb varsti Eestisse tagasi, et siin pere luua ja ka lapsed sünnitada. Puhkeb sõnavahetus ning Mari ja Edda veedavad lõpuks jõulud hoopis Mari endiste sõprade juures.

Pärast ülikooli lõpetamist leiab Mari endale Hollandis erialase töö ja otsustabki sinna elama jääda. Mõne aja pärast Mari ja Edda abielluvad. Pulma on kutsutud ka Mari vanemad, kes ei ole oma tütreaga pärast Mari ja Edda Eestis käiku kordagi suhelnud. Ka pulma otsustavad vanemad mitte minna. Aasta pärast pakutakse Marile, kes on nüüdseks saanud oma erialal tunnustatud spetsialistiks, ootamatult Eestisse väga head ja tasuvat töökohta. Pärast pikka arutelu otsustavad Mari ja Edda proovida Eestis elamist ja plaanivad esialgu kolida siia kolmeks aastaks. Ka Edda leiab Eestis sobiva töökoha.

Juba kooselu teisel aastal avasid Edda ja Mari endale ühise pangakonto. Mõlemad kandsid sinna iga kuu raha, et kunagi ühine kodu osta. Kuna Eestis on kinnisvarahinnad langenud, siis otsustavadki abikaasad elamispinna üürimise asemel hoopis osta endale ühisele pangakontole kogunenud raha eest korteri Tallinna. Korteri ostu-müügilepingu sõlmimise hetkel viibib aga Edda komanderingus Eestist ära ja müügilepingusse ning kinnistusraamatusse kantakse omanikuna sisse Mari. Aga kuna nad on Hollandis ametlikult abiellunud, teavad Mari ja Edda, et korter on nende ühisvara ja kuulub seetõttu mõlemale võrdselt.

Pärast paari aastat Eestis elamist haigestub Mari raskelt ja vaatamata ravile sureb. Kui Edda pöördub notari poole, et pärandit vastu võtta, keeldub notar talle pärimistunnistust väljastamast põhjusel, et Edda ei ole Mari abikaasa Eestis kehtiva perekonnaseaduse kohaselt ja Mari ei ole ka teinud testamenti Edda kasuks. Pärandi (korteriomandi Tallinnas) võtavad vastu hoopis Mari vanemad. Edda, kes siia maani teadis, et talle kuulub pool korterist, kaotab igasugused õigused oma kodule, kuna teda ei olnud kantud omanikuna kinnistusraamatusse. Edda esitab kohtusse hagi, et tunnistada korteriomand ühisvaraks ja lugeda teda Mari abikaasana seadusjärgseks pärijaks.

Abistavad küsimused

Kuidas peaks kohus sellise hagi lahendama?

Kas Mari ja Edda Hollandis sõlmitud abielu on põhiseaduse § 27 kaitse all?

Kas Hollandis sõlmitud abielu tuleks tunnustada tingimusteta ka Eestis?

Kas Eddal peaks olema hoolimata pärandiküsimusest õigus saada tagasi korteristuks kulutatud summa?

Kaasus nr 2

Pidu riidehoius

Peeter ja Jaak on linna kõige mainekama kooli 9. klassi õpilased. Peeter on oma üleoleva suhtumise ja kõrgi käitumisega saavutanud ülejäänud klassikaaslaste hulgas liidripositsiooni ning tema suhtlusringkonda kuulumine on auasi. Jaak seevastu on tagasihoidlik ja vaikne poiss, kes võib vaid unistada Peetri sõpruskonda kuulumisest.

Ühel päeval, mil Jaak tuleb kooli sööklast, tuleb talle vastu Peeter oma sõpradega. Nagu tavaliselt annab keegi sellest kambast Jaagule möödaminnes väikese müksu ja võtab temalt ära koolikoti. Jaak palub koolikott endale tagasi anda. Peeter hakkab Jaaku õrritama ja nagu muuseas mainib, et tegelikult võiks Jaak päris normaalne tüüp olla, kui vähegi asjalikum oleks. Näiteks võiks Jaak homme konjakipudeli kooli tuua, aga seda ta kindlasti ei julgeks.

Jaak ei ole kunagi midagi rohkem igatsenud, kui Peetri ja tema sõprade pidevast tögamisest pääseda ning parim viis selleks tundub Peetriga paremaid suhteid luua. Jaak võtabki õhtul salaja isa baarikapist pudeli ning peidab selle oma koolikotti. Järgmisel päeval on koolis õpetajate päev ning sel päeval annavad õpetajate asemel tunde õpilased. Õpilaste jaoks on see hea muretu päev, sest õpilastest õpetajad ei suuda klassis vajalikku korda hoida. Ühe vahetunni ajal otsib Jaak Peetri üles, võtab kogu oma julguse kokku ja ütleb, et tal on pudel kaasas, see on kotis. Peeter rõõmustab konjaki üle, kuid kuna pudeli kotist väljavõtmine keset koridori on ohtlik, mõni õpetaja võib siiski seda juhuslikult märgata, siis paneb käe Jaagule sõbramehelikult õlale ja kutsub ta riidehoidu. Jaak on uue olukorraga silmnähtavalt rahul. Riidehoidu kogunevad ka teised Peetri sõbrad. Pudel korgitakse lahti ja lastakse ringi käima. Koristaja kuuleb riidehoiust lärmi ja läheb asja kontrollima. Ta näeb riidehoiu uksest, et seal istuvatel poistel on käes alkoholipudel. Kiiresti otsustab ta minna õppealajuhatajat otsima ning selleks, et süüdlased laiali ei jookseks, lükkab riidehoiu ukse kinni ja lukustab selle.

Kui koristaja koos õppealajuhatajaga riidehoidu tagasi jõuab, on pudel ära peidetud ning õppealajuhataja korraldustele see välja anda, ei reageerita. Küsimuse peale, kes alkoholi kooli tõi, osutavad mõned poisid arglikult Jaagule. Õppealajuhataja ei usu, et Jaak võiks midagi sellist teha. Kuna poistekambas istub ka Peeter, kes on tuntud oma halva käitumise poolest, ja kedagi tuleb ju karistada, siis käsutab õppealajuhataja Peetri direktori kabinetti.

Õppealajuhataja seletab direktorile, et avastas Peetri riidehoiuruumist viinapudeliga, ning väidab, et kindlasti Peeter ka jõi sellest, kuna tunneb, et Peetri suust tuleb alkoholilõhna. Õppealajuhataja palub direktoril poissi karistada, kuna alkoholi kooli toomine ja koolis tarbimine on keelatud ja pealegi on Peeter alaealine – ta ei tohi üldse alkoholi juua. Direktorgi tunneb Peetri juures alkoholilõhna ning kuna Peeter on varem ka kooli nurga taga suitsetamisega vahele jäänud, siis ta üldse ei imesta, et Peeter selliselt käitus. Direktor noomib Peetrit ja ütleb, et seekord on poiss läinud üle piiri. Alkoholi kooli toomine ja koolis tarbimine on väga tõsised rikkumised. Direktor ütleb Peetrile, et tema käitumist ei saa kool aktsepteerida ja seetõttu tuleb Peetrit karistada kõige rangema karistusega – koolist väljaheitmise. Selle peale ehmatab Peeter väga ära – mida isa selle peale võib öelda! Kui seniajani seisis ta ülbes poosis ja kuulas muigega, mida õppealajuhataja tema kohta direktorile rääkis, siis nüüd katsub ta meeleheitlikult hakata direktorile seletama, et tema ei toonud alkoholi kooli ja ta jõi seda

ainult ühe lonksu, kuna teised poisid ka jõid. Direktor ütleb selle peale, et ta ei saa Peetri sõnu uskuda, sest Peeter on ka varem talle valetanud.

Direktor koostab käskkirja, milles kirjutab, et ebaõpilasliku käitumise tõttu arvatakse Peeter kooli õpilaste nimekirjast välja.

Abistavad küsimused

Kelle põhiõigusi ja milliseid võib olla rikutud?

Kas kooli direktor käitus (käskkirja koostades) Peetri suhtes õigesti? Kui ei käitunud, siis mida ta oleks pidanud tegema teisiti?

Kas koristaja ja õppealajuhataja käitusid õigesti?

Kas koolist väljaviskamine oli Peetri suhtes õiglane? Kui mitte, siis milline oleks olnud selles olukorras õiglane lahendus kõigi suhtes?

Kaasus nr 3

Kanepitaim bioloogiatus

14-aastane Grete käib 7. klassis. Kevadel enne õppeaasta lõppu andis bioloogiaõpetaja kõigile suvevaheajaks koduse ülesande, et tekitada lastes suuremat loodushuvi ning arendada vaatlemis- ja kirjeldamisoskust. Kõik õpilased pidid otsima loodusest ükskõik millise taime, istutama selle kodus ümber ning hoolitsema selle eest suve jooksul, seda vaatlema ja kirjutama sügiseks referaadi, et see uue õppeaasta alguses bioloogiatus ette kanda. Õpetaja soovitas olla taimede korjamisel ettevaatlik, kuna mitmed taimed võivad olla mürgised, kuid täpsemaid juhiseid ei andnud.

Kui Grete läks oma kodulähedasse metsa, siis märkas ta seal taimi, mis oleks just nagu hiljuti istutatud. Grete küll imestas korraks, miks peaks keegi metsa taimi istutama, kuid et muld oli seal pehme, siis kaevas ta ühe taime välja ning viis koju. Kodus istutas ta taime ümber ning pani aknalauale. Suvel kastis Grete oma taime, kuid suuremat uurimistööd ta tegema ei hakanud, mõeldes, et selleks on sügisel aega küll.

Kui sügis kätte jõudis, hakkas Grete oma referaati koostama ning proovis välja uurida, mis taimega võiks tegemist olla. Raamatust „Eesti taimestik“ ta ühtegi sarnase välimusega taime ei leidnud, misjärel otsustas taime pildi postitada Facebooki, lootes, et ehk mõni tema sõber on sellist taime nägema juhtunud. Õige pea kirjutaski talle klassivend Oliver: „Kas sa ei arva, et sul kanepi pildi facebooki riputamise pärast koolis jama võib tulla? Hea nõuande eest võid aga mulle kaks lehte kõrvale panna.“

Grete sai nüüd tõepoolest aru, et oli endale koju toonud kanepitaimet, Wikipediast sai ta veel teada, et tegemist on *Cannabis indica* sordiga. Ühtlasi luges ta sealt, et kanepi tarvitamine on keelatud, kuid kuna Gretel polnud üldse mõtteski seda teha, siis ei arvanud ta, et sellest suuremat probleemi võiks tulla. Samuti ei olnud tal enam aega enda referaadi tarbeks uut taime otsima hakata.

Mõne päeva pärast oligi bioloogiatus, kus kõik õpilased oma referaadid ette pidid kandma ning oma taimi tutvustama. Hommikul enne kooliminekut otsustas Grete igaks juhuks oma kanepitaimelt kaks lehte ära murda, juhuks kui õpetaja tõepoolest sellest mingi probleemi tekitab ning taime ära võtma peaks – lubas Grete ju Oliverile siiski need kaks lehte anda.

Nagu Oliver oli hoiatanud, saigi õpetaja kohe aru, millise taimega on tegemist, ning võttis ilma pikema jututa Gretelt taime ära ja pani selle klassi tagaruumi, öeldes veel, et Grete peaks õnnelik olema, et sellest suuremat probleemi ei tulnud. Õpetaja mõtles küll, et peaks taime hävitama, kuid otsustas, et selleks on ka hiljem aega. Talle meenus, et ülikooliajal olid nad

sõpradega kanepilehte suitsetanud, ning mõtles, et enne taime äraviskamist võiks ta mõned selle lehed siiski tuleviku tarbeks kõrvale panna.

Kooliaasta alguse puhul korraldas kohalik noorsoopolitsei aga just järgmisel päeval mitmetes koolides infopäeva, mille eesmärk oli tutvustada noortele tubaka, alkoholi ja narkootikumide kahjulikkust. Politseinikud olid kooli lastele näitamiseks kaasa võtnud ka narkokoera, kes aga bioloogiaklassis peetavas infotunnis silmnähtavalt aktiveerus ning õpetaja toa ukse taga haukuma hakkas, misjärel leidsidki politseinikud tagaruumist terve kanepitaime.

Abistavad küsimused

Milline oleks õiglane lahendus?

Kas, kuidas ja millistel põhjustel peaks kohus Gretet, Oliveri ning õpetajat karistama?

9. klass
I auhinnaline koht
Mari ja Edda abielu

Maria Bambus, Tallinna Prantsuse Lütseum
Juhendaja Liis Reier

Hageja esindaja pöördumine Tallinna halduskohtus:

Austatud kohus, Hollandi kodaniku E. hagi koostamine, tema õiguste kaitseks Eesti Vabariigis, on kandud põhiseaduse § 12 vaimust, mis ütleb, et kõik on seaduse ees võrdsed ja meie riigis on keelatud igasugune diskrimineerimine, ning Põhiseaduse §-s 13 sätestatud, millega on igäühele antud õigus seaduse kaitsele. Põhiseaduse § 9 annab välisriigi kodanikule Eesti Vabariigis õiguse samasuguseks kaitseks nagu seda riik võimaldab oma kodanikele.

Lugupeetud kohus, minu klient E. on sattunud olukorda, kus tema hõimlased, nimelt E. varalahkunud abikaasa M. vanemad, esitasid pärandi vastuvõtmiseks avalduse, mille alusel kaotas E. oma kodu Tallinnas. Kogu senine asjaajamine on näidanud, et E. õigusi on Eestis diskrimineerivalt piiratud, mis on taunitav mitte ainult Eesti õigusaktides vaid laiemalt ka Euroopa Liidu lepingutes, rahvusvahelises õiguses. Nimelt oli E. ja M. vahel sõlmitud Hollandis abielu. Loodi perekond, mida ka Eesti on põhiseaduse § 27-ga lubanud ühiskonna alusena kaitsta. Kuna tegemist oli samasooliste isikute abieluga, siis võib vaid tunnustada noorte julget sammu asuda elama Eesti Vabariiki, kus samasooliste paaride suhteid on hukka mõistetud ning diskrimineeritud. Kahjuks on see üsna sagedane, et samasoolistel on Eestis probleeme, millele on korduvalt viidanud nii austatud õiguskantsler kui ka mitmed Euroopa Nõukogu liikmesriigid. Põhiseaduse § 27 ütleb sõnaselgelt, et abikaasad, nimetamata, et abikaasadeks loetakse vaid erinevast soost isikuid, on võrdõiguslikud. Samas näeme, et seda võrdõiguslikkust läbi teiste seadusaktide kohaldamise rikutakse. E. kaasuses on tegemist perekonnasuhete ning neist tulenevate õiguste riivega. Kuna E. ja M. abielu oli ametlikult registreeritud ning abikaasad omasid ka ühist vara ning arveldusarvet pangas, oli loomulik, et abikaasad ka kogu vara valdasid ja haldasid ühiselt. Abielu registreerimisel antav vanne on tõlgendatav lepinguna, kus osapooled kohustuvad midagi tegema (või tegemata jätma), mis on sätestatud ka meie võlaõigusseaduse §-s 8. Ning isegi kui jätta kõrvale kirjalik abielutunnistus, siis on ka suuline kokkulepe leping meie võlaõigusseaduse silmis (§ 11 lg 1). E. ja M. kooselu ajal näitasid abikaasad üles täielikku usaldust.

Austatud kohus, sooviksime siinkohal märkida, et abikaasade E. ja M. kooselu vastu puudus kostjate täielik huvi kuni M. surmast tekkinud pärandvara jagamiseni. On kahju, et M. jäi oma viimastel elukuudel ilma vanemate armastusest ja tähelepanust, mida M. viimastel aastatel korduvalt otsis. Ühtlasi on kahetsusväärne, et kostja on pärimisseaduse enda kasuks tõlgendamisel jätkuvalt samasooliste abielupoolte õigusi diskrimineerival seisukohal.

Leiame, et ühiselt soetatud korteri kinnistusraamatusse kandmisel rikuti kinnistusraamatuseaduse sätteid, sest notar jättis tähelepanuta kinnistusavalduse esitamise

päeval puudunud E. õigused, kelle panus korteri soetamisel oli võrdväärne M. panusega. Olgu siinkohal veel lisatud, et vastavalt pärimisseaduse §-le 11 on seadusjärgne pärija teiste pärijate ees ning kõrval abikaasa, kellel sama seaduse alusel on ka esmaõigused abikaasade ühisele kodule.

Võttes arvesse E. ja tema lahkunud abikaasa M. abielulist suhet, mis arvestas demokraatlikus riigis kehtivate õiguste ning abikaasade poolt riigi ees täidetud kohustustega, ning arvestades ühistest säästudest soetatud ühisvara emotsionaalset ning materiaalselt väärtust, palun kohtul tühistada kostjatele antud ainuõigus pärandi vastuvõtmiseks ning mõista korter hagejale, kui tegelikule omanikule ning surnud abikaasa pärandiosa saajale, mõista hukka kostjate diskrimineeriv suhtumine hagejasse ja tema suhtesse M-ga.

Kostja esindaja pöördumine Tallinna halduskohtus:

Lugupeetud kohus, olles tutvunud hageja esitatud seisukohtade ning dokumentidega peame kahetsusväärset tõdema, et hageja tõlgendused Eesti Vabariigi seadusaktidele on kallutatud ning eksliku lähenemisega. Esiteks lubage kinnitada, et M. surm ei ole tekitanud kostjatele mingit kasusaamise huvi. Õiguskuulekate kodanikena on kostjate poolt täidetud pärimisseadusest tulenevaid norme. Tütre surm on emotsionaalselt raske kõigile. Olgu siinkohal rõhutatud, et Eesti seaduste kohaselt ei olnud M. abielus, sest vastavalt perekonnaseaduse §-le 1 sõlmitakse abielu vaid mehe ja naise vahel, mida on nii perekonnaseaduses kui ka teistes õigusaktides läbivalt rõhutatud. Seepärast ei ole kohane ka hageja viide põhiseaduse §-le 27, millega antakse riigi kaitse perekonnale, kui rahva püsimise ja kasvamise alusele. Eesti perekonnaseaduse § 10 ütleb sõnaselgelt, et samast soost isikute abielu on tühine. Samas ei ole leidnud tõendust, et E. ja M. sõbralikke suhteid oleks seksuaalse orientatsiooni alusel Eesti ühiskonna poolt diskrimineeritud.

Lugupeetud kohus, hageja on oma pöördumises väitnud, et Hollandis abielu sõlmimisel antud abieluvannet saab hinnata lepinguks ka kehtiva võlaõiguse alusel. Lubage siiski märkida, et võlaõiguse § 36 alusel ei kohaldata õiguse sätteid lepingutele pärimis- ja perekonnasuhete valdkonnas, mistõttu pärimisvaidlusi tekitava korteri üleminek M. vanematele toimus õiguspäraselt, kooskõlas pärimisseadusega (§ 14 lg-d 1 ja 2). Juhul, kui M. oleks soovinud kogu oma maise vara jätta sõbrale, kodanikule E., oleks tal pärimisseaduse § 19 mõistes selleks võimalusi olnud: nt lepingu tegemine või testamendi koostamine, mida M. oma haiguse raskenedes siiski ei teinud.

Austatud kohus, kostja palub, et kohus jätkaks rahuldamata hageja nõudmised korterile Tallinnas, sest korteriomandi üleminek õigusjärgsetele pärijatele on toimunud kooskõlas kehtivate seadustega. Ühtlasi palub kostja, et mõistetaks alusetuks igasugused süüdistused diskrimineerimises ja nõudmised, mis tulenevad justkui E. ja M. abielulistest suhetest, mida Eesti õigussüsteem ning ühiskond ei tunnusta.

Tallinna halduskohtu põhjendused ja otsus:

Kohus, olles tutvunud osapoolte seisukohtade, esitatud dokumentide ning nõudmistega, leiab, et hageja esindaja on lähtunud Eesti Vabariigi põhiseaduse § 27 tõlgendamisel eeskätt keelelisest aspektist. Kohus nõustub, et põhiseaduses sätestatu ei määratle ära, kes võivad olla abikaasad, kellele laienevad õigused ja kohustused ning üldine võrdõiguslikkus. Samas on ühiskonna ning seadusandja väljakujunenud kindel arusaam, et abielu saab Eesti Vabariigis olla vaid mehe ja naise vahel. See on sätestatud ka perekonnaseaduses (§ 1), millele läbivalt viidatakse Eesti õigusaktides. Seega ei saa nõustuda, et E. ja M. suhteid saanuks Eesti Vabariigis hetkel pidada abieluliseks. Siiski möönab kohus, et E. ja M. abielu ei saa läbi perekonnaseaduse § 10 valguses täiesti õigustühiseks pidada, laiendades seda kõikidele riikidele. E. ja M. abielu on tunnistanud Madalmaade Kuningriik ning õigus seda abielu tunnustada on ka neil riikidel, kus samasooliste abielud või partnerlussuhted on legaliseeritud (Saksamaa, Prantsusmaa, Taani jt). Vaatamata dokumentide vormilisele tunnustamisele läbi erinevate konventsioonide, ei saa ükski konventsiooniga ühinenud riik sisuliselt tunnustada toiminguid, mis tema territooriumil ei ole seadustega võimaldatud. Samasooliste partnerlus- ja abielusuhete tunnustamisel lähtutakse *de jure* iga riigi õigusaktides sätestatust.

Kohus leiab, et suhete puudumine kostja, nende tütre M. ja hageja E. vahel, nagu ka üldine suhtumine E. ja M. kooselusse ei kaasa endas tuvastatavat diskrimineerimist. Inimestevahelised meeldivussuhted ning sotsiaalse lävimise hindamine ei kuulu kohtu kompetentsi. Veelgi enam, E. ja M. leidsid Eestis tööd, lõid ühise arveldusarve pangas ning jagasid sõbralikult olmemuresid, diskrimineerimist tundmata.

Kohus leiab samas, et kinnisvara ostu-müügilepingu ning korteri kinnistusraamatusse kande tegemisel oleks pidanud kirjeid tegev notar täpsustama lepinguesemeks ning kinnistusraamatusse tehtud kande esemeks olnud korteri omandiküsimusi. Antud kaasuses on jäänud selgusetuks notari tegevus või tegevusetus. Siiski on tõendatud, et korteri ostu-müügilepingu summa ning hilisemad maksed on tehtud E. ja M. ühisarvelt, kuhu on regulaarselt mõlemalt isikult sissemaksid tehtud. Seega pärimisseaduse kohaldamine M. lepingute või testamendi puudumisel on olnud küll õiguspärane, kuid jättes kõrvale E. panuse oleks tegemist M. või ka tema seadusjärgsete pärijate aluseta rikastumisega. E. panus korteri soetamise ning selle ülalpidamiskulude katmisse on aga leidnud täielikku tõendamist.

Eelöeldut arvestades kohus otsustab:

1. E. ja M. kooselu ei ole Eesti Vabariigis võrdsustatud abieluga, mistõttu ei laiene ka sellele põhiseaduse § 27 kaitse.
2. Hageja diskrimineerimist soolise sättumuse alusel kohus ei tuvastanud.
3. Kostja käitumine pärimisküsimustes on õiguspärane. Samas tuleb kostjal hüvitada hagejale pool E. ja M. ühiskasutuses olnud korteri turuhinnast, mille järel on korteri omand pärimisseadusest tulenevatel alustel kostja täielikus omandis.

Otsuse peale on õigus apellatsioonikorras edasi kaevata või protestida Tallinna Ringkonnakohtule 10 päeva jooksul alates kohtuotsuse kuulutamisele järgnevast päevast.

9. klass
II auhinnaline koht
Kanepitaim bioloogiatunnis

Priidik Gallagher, Tartu Erakool
Juhendaja Astrid Tiideberg

Süüdistuskõne

Algul omandas Grete ebaseadusliku taime teadmatuset. Ta kavatses seda kasvatada kooli referaadi jaoks ilma ühegi ebaõige kavatsuseta. Ta ei teadnud taime liiki ja seetõttu, et teha taime liik kindlaks, pani ta pildi taimest internetti. Tema klassivend Oliver teavitas Gretet, mis taimega on tegu: tegemist on ebaseadusliku kanepitaimiga. Samuti ütles Oliver Gretele, et taime pildi üles riputamise võib tulla pahandus koolis. Grete kontrollis Oliveri väite üle ja sai kinnitust sellele. Grete sai teada, et tegemist on taimega, mille tarvitamine on keelatud ja juba sellest teadmisest oleks pidanud piisama neljateistaastasele mõistmiseks, et probleemist tuleb teavitada vähemalt vanemaid. Teadmine, et taime tarvitamine on ebaseaduslik ja klassikaaslase sõnad, et sellest taimest võib tulla koolis probleeme, peaks äratama last rohkem taime kohta uurima ja leidma, et ka selle taime kasvatamine on ebaseaduslik. Grete pidi mõistma, et taime kasvatamine on ebaseaduslik ja selle pärast ei saa enam vabandada ta tegusid teadmatusega. Ta teadis, aga ei hoolinud ning jätkas kanepitaimi kasvatamist. Karistusseadustiku §188 ütleb selgelt, et kanepitaimi kasvatamine on loata ebaseaduslik. Seaduse mittetundmine ei vabasta vastutusest. Küll saab veidi vabandada, et ta ei teadnud, mis taimega on alguses tegu, aga ta sai taime liigist teadlikuks ja otsustas seda edasi kasvatada.

Oliver, Grete klassikaaslane, palus Gretelt kaks kanepilehte vastutasuks oma abi eest. Oliver teavitas Gretet, mis taimega on tegu ja samuti hoiatas, et kanepitaimi pildi internetti üles riputamine võib tuua probleeme koolis. Oliver oli seega teadlik, et tegu on ebaseadusliku taimega ja ta siiski tahtis, et Grete annaks talle kaks kanepilehte. Oliver kallutas Gretet edastama ebaseadusliku taime lehti, mida tarvitatakse narkootikumina. Grete pani kaks lehte kõrvale, aga me ei tea kas need lehed jõudsid Oliveri kätte. Küll aga me saame kindlalt öelda, et Grete valmistus need kaks lehte Oliverile andma ja nõnda saab karistada Gretet karistusseadustiku §183 järgi, mis ütleb, et narkootilise ja psühhotroopse aine valdamine edasiandmise eesmärgil on ebaseaduslik. Oliver ei käitunud kodanikule sobivalt. Ta ei takistanud Gretet seadust rikkumast ja hoopis tahtis ka ise käituda seadusevastaselt.

Õpetaja avastas Grete kanepitaimi ja võttis selle enda kätte, aga ei hävitanud seda, vaid hoopis plaanis seda hiljem tarvitada. Õpetaja teadis selgelt, mis taimega on tegu. Seega, omas õpetaja ebaseaduslikku kanepitaimi tarvitamise eesmärgil. Karistusseadustiku §183 põhjal on narkootilise ja psühhotroopse aine omandamine ebaseaduslik. Õpetaja on täiskasvanu ja tema tegusid ei saa vanus vabandada. Ta on õpetaja ja peaks olema kasvavale põlvkonnale

eeskujuks. Käitudes seadusi mitteamvestavalt ja hoolimatult ei saa ta olla eeskujuks mitte kellelegi. Eelkõige õpetaja omas ebaseaduslikku kanepitaime ja ei käitunud täiskasvanule kohaselt.

Kaitsekõne

Grete ei olnud taime omandades teadlik selle ebaseaduslikkusest. Ta on laps ja ei mõistnud oma väärat käitumist täiel määral. Grete tahtis üksnes täita oma kooliülesannet ja õigeks ajaks referaat valmis saada. Mitte ühelgi ajahetkel ei tahtnud Grete seadust rikkuda. Tõsi, hiljem sai ta teada, mis taimega on tegu, aga ka siis sai Grete teada ainult poole tõest. Grete arvas, et ainult taime

tarvitamine on lubamatu ja seda ta ei tahtnud mitte kunagi teha. Ta ei teadnud, et selle kasvatamine ja omamine on ka ebaseaduslik ning ta ei uskunud, et sellisest väikesest asjast võib tulla nii suur pahandus kõigile. Grete tahtis üksnes täita oma kohust, täita oma ülesandeid ja õppida.

Oliver teadis, et tegu on keelatud taimega. Ainult uudishimu ajendas teda kahte kanepilehte paluma. Ta ei olnud mitte kunagi sellist asja päriselt varem näinud ja ta tahtis seda lähemalt uurida. Grete ei kavatsenud ebaseaduslikke aineid levitada, ta andis Oliverile lehed vastutasuna abi eest ja kohusetundest abistaja vastu. Ka Oliver ei mõistnud oma tegude väärast ja ei tahtnud rikkuda seadust.

Nii Oliver kui ka Grete on lapsed ja nad ei tea veel kõiki maailma pahesid. Nad ei tea mis võib kaasneda sellise kanepitaimega. Ei saa süüdistada lapsi selles, milles nad pole süüdi. Lapsed käitusid üksnes oma teadmiste põhjal.

Õpetaja teadis, mis taimega on tegu ja seetõttu võttis Gretelt kohe kanepitaime ära, et hoida teda halvast eemal. Õpetaja proovis aidata oma õpilast. Ta pani taime kõrvale ja kavatses selle ka hävitada, aga ei jõudnud, sest alguses ei olnud aega ja hiljem ununes. Mitte keegi ei saa väita seda, mida ta ei tea. Mitte keegi ei saa väita, et õpetaja kavatses rikkuda seadust. Mitte keegi ei saa öelda, et õpetaja tahtis kanepit tarvitada või kasvatada. Õpetaja ei jõudnud kohe taime hävitada või sellest politseile rääkida ainult seepärast, et ta täitis oma töökohust ja sellest tulenevalt tal ei olnud aega.

Selles süüdistuses ei ole ühtki süüdlast, sest ei ole ka kuritegu. Ei Gretet, Oliveri ega ka õpetajat ei saa süüdi mõista.

Kohtuotsus

Selles juhtumises on leevendavaid asjaolusid, aga kõik osalised teadsid või pidid mingil hetkel teada saada tegevuste ebaseaduslikkusest. Grete on tõesti laps ja algul korjas taime üles teadmatusest, aga ta sai teada selle tarvitamise ebaseaduslikkusest ja sellega oleks pidanud ta

ka teatama probleemist vähemalt oma vanematele. Ta ei öelnud oma vanematele mitte midagi, vaid hoopiski jätkas taime kasvatamist. Seega ta omas pikka aega ebaseaduslikku kanepitaime ja see on karistatav. Hiljem ta veel murdis kaks kanepilehte Oliverile edasi andmiseks ja ka see on karistatav. Seega on üks süüdlastest Grete, kes küll tegutses algul teadmatusest ja hiljem hoolimatusest, aga siiski rikkus seadust. Grete võib olla laps, aga see ei vabanda ega kaota ta süüd, üksnes vähendab seda.

Preagusel juhul vanus ei tohi olla süüst vabastav asjaolu. Grete nii kasvas ebaseaduslikku taime kui ka kavatses seda Oliverile edasi anda. Grete käitus niimoodi oma rumaluse, hoolimatuse ja mõtlematuse pärast. Ta ei tahtnud halba ega seadust rikkuda, aga siiski rikkus. Oma tegude, kanepitaime teadliku kasvatamise ja kanepilehtede levitamiskavatsuse eest saab Grete kokku trahvi viiskümmend trahviühikut. Grete peab samuti näitama, kust ta leidis selle kanepitaime, et politsei saaks asja põhjalikumalt uurida.

Oliver küll otseselt ei puutunud kanepitaime, aga samas võib öelda, et ta süü ei ole palju väiksem. Ta kallutas Gretet kanepitaime edasi levitama ning ei püüdnudki seda taime hävitada. Oliver käitus halbade kavatsustega. Selliste tegude eest peaks ta saama trahvi kolmekümne trahviühiku ulatuses.

Õpetaja võttis Gretelt küll kanepitaime ära, aga ei käitunud täiskasvanule sobival. Ta jättis selle taime hävitamata ega teavitanud politseid taimest ja hoopiski kavatses seda ise tarvitada. Õpetaja on täiskasvanu ning veel olulisem on see, et ta on õpetaja. Ta peaks olema lastele eeskujuks. Aga milline eeskuju on narkomaan? Õpetaja saab kaheksakümne trahviühiku ulatuses trahvi.

9. klass
III auhinnaline koht
Pidu riidehoius

Creten Gobgarski, Tallinna Laagna Gümnaasium
Juhendaja Natalia Dovgan

Kohtuistung algab. Kohtunik ja kaks kaasistujat sisenevad saali ning kohtunik palub kõigil kohalviibijatel istet võtta.

Kohtunik: Ma palun vaikust saalis. Me oleme täna kogunenud siia, et arutada kodanik Peetri vanemate esitatud hagi kohaliku, ühe mainekaima kooli vastu. Hagi on esitatud palvega tühistada antud kooli direktori otsus õpilase Peetri koolist väljaarvamise kohta. Ma annan sõna kohaliku kooli esindajale.

Kooli esindaja: Auväärt kohus. Meie kooli vastu on esitatud hagi seoses ühe meie kooli 9-nda klassi poisiga. Nimelt jäi õpilane Peeter koolis vahele alkoholi tarbimisega. Kuna õpilane on ka eelnevalt ennast koolis halvasti üleval pidanud ja suitsetamisega vahele jäänud, ei soovi direktor teda enam meie kooli õpilasena näha. Direktor koostas käskkirja, mille alusel on Peeter koolist välja visatud.

Kohtunik: Ja millistel alustel te sellise otsuseni jõudsite?

Kooli esindaja: Ma tooks selle koha pealt mõned argumendid:

1. Koristaja ütlused õppealajuhatajale. Koristaja väidetel kuulis ta oma tööd tehes riidehoiust lärmi ning läks asja uurima. Eest leidis ta poistekamba alkoholipudeliga, mille peale koristaja ukse lukustas ning õppealajuhataja kutsus. Tagasi tulles oli poistel pudel ära peidetud, ning Peeter anti üle direktorile.
2. Õppealajuhataja ütlused direktorile. Õppealajuhataja väidetel nägi ta riietusruumi sisenedes Peetrit alkoholipudeliga ning tundis poisi suust tugevat alkoholilõhna.
3. Peeter on juba varemgi kooli territooriumil suitsetamisega vahele jäänud, mis tähendab et ka alkohoolsete jookide tarvitamine ei ole enam suur samm. Tubakatoodete tarbimine on juba väga karm rikkumine kooli kodukorra vastu.
4. Peeter on jäänud varemgi halva eeskujuna silma, sest on käitunud nii õpetajate kui ka teiste kaasõpilastega halvasti, neid pidevalt provotseerides ning egoistliku suhtumisega olles. Ta on varem kasutanud nii vaimset kui ka füüsilist vägivalda kaasõpilaste peal. Võimalik, et teised õpilased mitte ei austanud Peetrit, vaid pigem kartsid teda.
5. Pärast neid väiteid ja arvestades Peetri senist käitumist on direktoril täieõiguslik kohustus Peeter, kui halb eeskuju ja kooli jaoks mittesobiv õpilane õppetööst kõrvaldada.

Kohtunik: Ma annan sõnajärje Peetri vanemate esindajale.

Peetri vanemate esindaja: Ma sooviksin märkida ära järgmised argumendid.

1. Koolitöötajad käitusid ebaprofessionaalselt

Õppealajuhataja käitumine:

Õppealajuhataja väitis, et nägi riietusruumis poiste käes alkoholipudelit, kuigi koristaja jutu järgi oli pudel selleks ajaks juba ära peidetud. Õppealajuhataja käitumine ei olnud koolitöötajale omane, kuna direktori juurde viidi ainult Peeter. Kurikuulsa alkoholipudeliga olid ühes ruumis ka ülejäänud poisid, keda isegi ära ei kuulatud.

Koristaja käitumine:

Koristaja sulges noored õppealajuhataja tulekuni riietusruumi. Kuna sellel momendil olid poisid juba väidetavalt alkoholi tarvitanud, siis oli äärmiselt ohtlik jätta õpilased omapäi lukustatud ruumi. See tekitas neile paratamatult ohtliku olukorra.

Direktori käitumine:

Direktori käitumine on absoluutselt vastuolus koolitöötajale kohaste nõuetega. Direktor peab olema kõikide õpilaste suhtes tolerantne ja kuulama ära mõlema poole argumendid. Õpilasi peaks küsitama vastavalt olukorra tõsidusele, et vältida ennatlikke ja põhjendamatu otsuseid. Seejärel tuleks kaaluda erinevaid variante kas ja kuidas õpilasi karistada. Antud juhul pääsesid ju Peetri klassivennad karistusest ja põhisisüüdlaseks kuulutati ilma igasuguse tõestusest Peeter. Tuleks kaaluda erinevaid variante, alustades võimalusest, et põhisisüüdlane ei pruugi olla Peeter. Tema väidete kohaselt poisid ainult proovisid alkoholi, minnes nn. mänguga kaasa. Samuti väidab Peeter, et tema ei toonud alkoholi kooli ning seda tegi hoopis klassivend Jaak.

Kooli esindaja: Vastulause! Peeter on ka varem koolitöötajatele valetanud, seega ei pruugi antud faktil tõepõhi all olla.

Kohtunik: Vastulause kinnitatud. Palun Peetri vanemate esindajal jätkata.

Peetri vanemate esindaja: Antud juhul võib see tõesti nii olla, kuid võib ilmnedasjaolu, et Jaagu isa baarikapist on tõepoolest pudel kaduma läinud. Sellisel juhul ei oleks enam põhisisüüdlane Peeter.

2. Tõestusmaterjali pole piisavalt.

Teise argumendina sooviksin välja tuua asjaolu, et poiste joovet ei tõestanud keegi. Kuna politseid kooli ei kutsunud, siis ei teadnud tegelikult keegi, kas ja kui palju poisid alkoholi üleüldse jõid. Alkoholilõhn jääb suhu vahetult pärast ühe lonksu proovimist, mis klapiks antud juhul kokku Peetri väidetega. Ei ole välistatud ka võimalus, et lollitamise käigus võis sattuda alkoholi Peetri riiete. See seletaks samuti alkoholilõhna. Kuna direktori poolt jäi vajalik küsitlus läbimata, siis pole siiani teada, kes tegelikult alkoholipudeli kooli tõi. Peetri õiguseid rikuti Põhiseaduse §22-st lähtumata, mis sätestab, et kedagi ei tohi käsitseda kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.

3. Peeter on kooli territooriumil küll suitsetamisega vahele jäänud, ent alkoholiga on kokkupuude esimest korda. Seega ei oleks õige teha koheselt kõige karmimaid järeldusi.

4. Peeter on alaealine.

Kuna Peeter on alla 18-aastane isik, kehtib tema kui isiku kohta endiselt sõna laps. Ta on küll juba 15-aastane ja seega süüdiv ning ta on võimeline oma teo tagajärgedest aru saama, kuid tegemist on ikkagi lapsega. Kuna noormees tunnistab oma viga ning kahetseb seda, ei oleks õige karistada teda koolist väljaviskamisega.

Seega küsimus teile, auväärt kohus, kas oleks ikkagi õiglane karistada Peetrit kõige karmima karistusega-koolist välja viskamisega?

Kohus kuulutab välja vaheaja. Pärast 40-ne minutilist vaheaega teeb kohtunik oma otsuse teatavaks.

Kohtunik: Kuulanud ära mõlema poole argumendid, teen ma nüüd vastava kokkuvõtte.

1. Põhikooli-ja gümnaasiumiseaduse §32 lg 1 ütleb, et kool tagab õpilase koolis viibimise ajal tema füüsilise turvalisuse ning tervise kaitse. Suitsetamine, narkootiliste ainete ning alkoholi omamine ning nende tarvitamine ei käi kindlasti antud punktide alla.
2. Karseadustiku §32 lõige 1 sätestab, et isikut saab toime pandud teo eest karistada vaid siis, kui ta on selle toimepanemises süüdi. Antud juhtumi puhul ei kutsutud kohale politseid, kes oleks kinnitanud või ümberlükanud küsimust poiste alkoholitarvitamise kohta, siis ei saa antud juhul Peetrit süüdlasena käsitseda.
3. Kuna Peeter on juba 15-aastane, siis kehtib tema kohta ka karistusseadustiku §87 lõige 1, mis sätestab, et arvestades viieteistaastase isiku vaimse arengu taset on isik võimeline oma teo keelatuselt aru saama. Kuna praegusel juhul Peeter tõesti kahetseb oma tegu ja soovib iga hinna eest kooli tagasi pääseda, arvestab kohus, et isik on saanud aru oma teo negatiivsest mõjust inimväärikusele ning ühiskondlikule moraalityndele.
4. Põhikooli-ja gümnaasiumi seaduse §28 lõige 4 sätestab, et õpilane arvatakse koolist välja juhul, kui õpilane ohustab oma käitumisega kaasõpilaste turvalisust koolis või rikub korduvalt kodukorda. Seda aga vaid juhul kui tegemist ei ole koolikohustusliku õpilasega.
5. Seega palun tühistada kodanik Peetri suhtes ennatlik ja liiga rutakalt tehtud käskkiri ning lubada isik tagasi õppetundidesse. Peetrile määrان karistavaks mõjutusvahendiks hoiatuse. Et vältida edaspidi taoliseid juhtumeid, määrان koolile kohustuslikuks viia läbi õppeprogramm alkoholi tarvitamisega seotud ohtude kohta. Koristajale määrان kohustuslikuks läbimiseks ohutuslaste nõuete koolituse, et ei tekiks õpilastele sarnaseid ebameeldivaid olukordi nagu antud juhul. Kooli juhtkonnale paneksin südamele, et ei tehtaks liiga rutakaid otsuseid. See säästaks inimesi keerukatest ning ebameeldivatest kohtuistungitest. Kohtukulud antud juhtumi puhul jagunevad pooleks. Kuulutan tänase istungi lõppenuks.

Kohtunik ning inimesed lahkuvad saalist. Istung on lõppenud.

10. klass
I auhinnaline koht
Mari ja Edda abielu

Taavet Hermann, Tallinna Laagna Gümnaasium
Juhendaja Natalja Dovgan

Mari lahkub õppima Amsterdami, kohtub seal hollandlase Eddaga, nad abielluvad. Mõne aja pärast tulevad Eestisse elama. Neil on ühine pangakonto, kuhu kandsid raha ühise kodu ostmiseks. Mari ja Edda ostsid ühisele pangakontole kogunenud raha eest korteri, kuid ostumüügilepingu vormistamise ajal ei olnud Eddat Eestis ning müügilepingusse ja kinnistusraamatusse kanti omanikuna Mari. Mari haigestub ning sureb. Notar keeldub Eddale pärimistunnistust andmast, kuna Eestis kehtiva perekonnaseaduse kohaselt ei ole Edda Mari abikaasa. Pärandi võtavad hoopis vastu Mari vanemad. Edda pöördub kohtusse hagiavaldusega, et tunnistada korteriomand ühisvaraks ja lugeda teda Mari seadusjärgseks pärijaks.

Edda esindaja seisukoht

1. Tänapäeva liberaalsetes riikides peetakse omasooliste abielusid normaalseteks ja nii on mitmes riigis seadustatud homoabielud. Edda ja Mari abielu registreeriti Hollandis, kus on seaduslikult lubatud omasooliste abielud.
2. Teises riigis sõlmitud abielu registreerimised kehtivad ka Eesti Vabariigis, seega ei ole vahet, kelle vahel abielu on sõlmitud.
3. Euroopa Liidus kehtiva vaba liikumise põhimõttel ei saa nõuda abielude tunnustamist riigis, kuhu elama asud. Ühes riigis sõlmitud abielu kehtib tingimusteta ka teises riigis, kaasa arvatud Eesti Vabariigis.
4. Edda ja Mari kooselu ja edasine abielu sai alguse Hollandis, kuhu nad kavatsesid ka elama jääda. Kuid Marile pakuti väga head ja tasuvat töökohta Eestisse ning nad otsustasid selle vastu võtta. Neil oli ühine majapidamine ja iga kuu kandsid mõlemad ühisele pangakontole raha, et osta selle eest elamispind. Seda nad ka tegid.
5. Eddal ja Maril oli teadmine, et ostetud korter kuulub nende ühisvarasse. Seega ei pidanud Mari vajalikuks testamenti koostada.
6. Mari vanemad ei suhelnud Mariga ajast, kui said teada tütre kooselust, nüüd soovivad vaid vara. Neil ei ole mittemingisugust moraalset õigust võtta vastu pärand, kuna nad ei tunnistanud Mari enam enda lapseks.
7. EV Põhiseaduse § 27 kohaselt on abikaasad võrdõiguslikud, kuna nende abielu on registreeritud, siis on nad abikaasad. Perekond on ühiskonna alusena riigi kaitse all. Seega laieneb ka neile EV kehtiv perekonnaseadus. Kuna abiellumisel ei valinud varasuhet ega sõlminud abieluvaralepingut, siis kohaldatakse nende puhul varaliste suhetele varaühisuse kohta sätestatud. Varaühisuse puhul lähevad abikaasade ühisomandisse varaühisuse kestel omandatud esemed ning abikaasade muud varalised õigused. Seega on korter Edda ja Mari ühisvara.
8. Mari ei teinud testamenti, seetõttu toimub tema vara pärimine pärimisseaduse § 10 lg 1 kohaselt seaduse järgi. Pärimisseaduse järgi on seadusjärgsed pärijad pärandaja

abikaasa ja seaduses nimetatud sugulased. Pärimisseaduse § 12 kohaselt pärivad sugulased kolmes järjekorras: esimese järjekorra seadusjärgsed pärijad on alanejad sugulased. Maril neid ei ole. Alles teises järjekorras pärivad vanemad. Pärimisseaduse § 16 lg 1 p 2 kohaselt pärib pärandaja üleelanud abikaasa seaduse järgi teise järjekorra pärijate kõrval poole pärandist.

9. Palun kohtul tunnistada korteriomand ühisvarasse kuuluvaks ja lugeda Edda Mari seadusjärgseks pärijaks.

Mari vanemate esindaja seisukoht

1. Eesti Vabariigi põhiseadus ja selle alusel vastuvõetud seadused väljendavad Eesti kodanike arusaamu ühiskondlikust kooseksisteerimisest ja muu hulgas ka arusaamu perekonnast.
2. Eesti Vabariigi põhiseaduses on perekond rahva püsima jäämise, kasvamise ning ühiskonna alus. Põhiseaduse vastu võtmise ajal 1992.aastal mõeldi perekonna all mehe ja naise kooselul rajanevat süsteemi. Inimeste kooselulised vormid aegade jooksul küll mitmekesisuvad. See on inimeste enda valik. Nii valis ka Mari kooselu Eddaga. Kuid riik kaitseb neid põhimõtteid ja väärtusi, milles ühiskond on kokku leppinud. Eesti Vabariik ei ole kokku leppinud samasooliste abielude legaliseerimises.
3. Tõepoolest on maailmas riike, kes on andnud võimaluse samasoolistele paaridele kooselu seaduslikult registreerida ja tagada selle õiguslik kaitse. Selline seadusandlus on nende riikide valik, kuid samasugust valikut ei saa Eestile peale suruda. Mari ja Edda abielu registreeriti Hollandis ja seal riigis oleks neil ka õiguslik kaitse. Kuid Eesti Vabariigis kehtivate seaduste kohaselt ei ole Mari ja Edda abielus. Eesti perekonnaseaduse § 1 lg 1 kohaselt on abielu mehe ja naise vahel, seega Eesti Vabariik ei tunnista omasoolist abielusid. Seda enam, et sama seaduse § 10 p 1 alusel on samast soost isikute abielu tühine. Seega ei laiene neile kuidagi EV põhiseaduse § 27 kohane riigi kaitse perekonnale.
4. Mõõnan, et teistes riikides sõlmitud abielud kehtivad ka Eesti Vabariigis, kuid ainult erinevast soost inimeste vahel sõlmitud abielude korral. Omasoolist abielude puhul tuleb kasutada muid seaduslikke võimalusi oma varasuhete kindlustamiseks (näit lepingud, testament).
5. Euroopa Liidus eksisteeriva vaba liikumise põhimõte annab võimaluse end teostada või elada nii vabalt, kui tahaks. Keegi ei saa vastupidist väita. Maril ja Eddal oli võimalus elada Hollandis, kus taolised abielud on igati aktsepteeritavad ja ka riik annab vastava kaitse. Kuid Eestisse elama asudes pidid nad arvestama siinse seadusandlusega.
6. Ostu-müügilepingus ja kinnistusraamatusse on kantud ainult Mari nimi. Seega oli korteri ainuomanik Mari.
7. Elu teeb erinevaid keerdkäike ja kahjuks Mari suri. Mari ei ole oma eluajal teinud Edda kasuks testamenti või pärimislepingut. Vastavalt pärimisseaduse § 10 kohaselt päritakse seaduse järgi, kui pärandaja ei ole jätnud kehtivat testamenti või pärimislepingut. Sama seaduse § 11 alusel on seadusjärgsed pärijad pärandaja abikaasa ja pärimisseaduses nimetatud sugulased. Maril ei olnud abikaasat Eesti

seaduste kohaselt ja ka mitte last. Seetõttu on pärimisseaduse § 14 järgi Mari vara seadusjärgsed pärijad tema vanemad.

8. Palun jätta hagi rahuldamata.

Kohtu otsus

1. Eesti põhiseaduses, rahvusvahelises õiguses kui ka Euroopa Liidu õiguses käsitletakse perekonna ja abielu mõistet traditsiooniliselt. Iga riik otsustab millise valiku ta teeb. Kohus nõustub, et maailmas on riike, kus on võrdsustatud abielu mõiste erinevast ja samast soost partnerite vahel. Kuid perekonnaga seonduvaid suhteid sh. abielu registreerimist reguleerivad asukohamaa seadused. Eesti Vabariigis kuulub kohaldamisele perekonnaseadus, mille kohaselt § 10 p 1 järgi on samast soost isikute abielu tühine. Sellest tulenevalt kuuluvad Eesti Vabariigis abielu ja perekonna mõiste alla vaid heteroseksuaalsed kooslused, s.t, et samasoolistele paaridele ei laiene perekonna kaitse ja õigus abielu sõlmida. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 27 kohaselt on perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena riigi kaitse all. Kuid riigi kaitse ei laiene omasoolistele abieludele.
2. Mari ja Edda abielu sõlmiti Hollandis, kus omasooliste abielud on legaliseeritud. Hollandis kehtiv perekonnaseadus ei kehti Eesti Vabariigis. Eesti Vabariigis ei ole seadustatud omasooliste abielud, seega ei ole Mari ja Edda puhul õigus väita, et nende ühiselt ostetud korter on nende ühisvara. Mari on sõlminud oma nimel ostumüügilepingu ja on kantud ka kinnistusraamatusse. Korter kuulus ainult Marile. Kuna Mari ei ole teinud testamenti ega pärimislepingut, siis Mari vara pärivad pärimisseaduse § 10 ja 14 kohaselt seadusjärgselt tema vanemad. Seaduste mitte tundmine ei saa olla Eddale õigustuseks. Eesti Vabariigis on olnud mitmeid arutelusid omasooliste abielude osas, seega ei saanud Maril ja Eddal olla veendumust, et Hollandis sõlmitud abielu kehtib ka Eestis ja sellest tulenevalt nende ühiselt ostetud korter on ühisvara. Edda hagi tuleb jätta korteriomandi ühisvaraks tunnistamises ja Edda Mari seadusjärgseks pärijaks tunnistamises rahuldamata.
3. EV põhiseaduse § 15 kohaselt on igaühel õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse. Kohus juhib tähelepanu asjaolule, et Eddal on õigus pöörduda kohtusse, et nõuda tagasi oma osa, mida ta kulutas korteri ostuks.

10. klass
II auhinnaline koht
Kanepitaim bioloogiatunnis

Liina-Riste Pappel, Hugo Treffneri Gümnaasium
Juhendaja Aare Ristikivi

Kohtunik siseneb, palub saalisviibijatel istuda ning alustab istungit. Ta sõnab: “Esimesena kuulame ära prokuröri süüdistused ning seejärel Grete, Oliveri ja õpetaja kaitsjate argumendid. Seejärel langetan otsuse. Alustame.”

Prokurör:

Esmalt tahaksin mainida, et kogu lugu on iseenesest väga kahetsusväärne, arvestades asjaolu, et selline juhtum tuli ette koolis, mis on oluline tegur laste tulevaste väärtushinnangute kujunemisel. Kui politsei poleks juhuslikult sellel päeval kooli tulnud, oleks sündmustik võinud halvasti lõppeda.

Esitan enda süüdistused asjaosalistest lähtuvalt.

1. Prokuratuuri seisukohast lasub Gretel süü kanepitaimede kooli toomises. Kuigi taime korjamisel ei teadnud tüdruk selle kohta midagi, sai ta teada, et tegemist on kanepiga enne taime kooli toomist. Sellegipoolest otsustas ta kanepi kooli tuua ja sellega panna ohtu kaasõpilaste ja õpetajate tervisliku seisundi. Sellise teguviisiga näitas ta üles hoolimatust teiste inimeste tervise suhtes.
2. Grete on süüdi oma klassivenna Oliveriga kanepitaimede hõlmava tehingu tegemises. Kuigi tüdruk teadis, et selle taime tarvitamine on keelatud, lubas ta siiski anda kaks kanepilehte klassivennale, kellel oli suure tõenäosusega kavatsus neid ebaseaduslikult kasutada. Fakt, et Oliver on ainult 14-aastane ja seega on tal eriti suur oht kanepist sõltuvusse jääda, raskendab Grete süüd.
3. Oliveri süü seisneb Gretega kanepitaimede puudutava tehingu algatamises ja sõlmimises. Kuna poiss tundis kanepitaimede ära, teadis ta ilmselt ka selle toime ning kasutamise kohta, mistõttu sõlmis poiss klassiõega tehingu, plaanides kanepitaimede ebaseaduslikult kasutada. Oliveri kommentaar, mis viitab kanepitaimedest tekkida võivale jamale, näitab selgelt, et ta on teadlik taime omamise ebaseaduslikkusest.
4. Õpetaja on süüdi teiste inimeste tervise ohtu panemises, mida kujutab endast kanepitaimede alleshoidmine. Taime konfiskeerimisega andis ta kogu klassile mõista, et tegu on kanepiga, ning sellega tekitas õpilastes huvi taime vastu. Hoolimata sellest, et bioloogiaõpetaja oskas kindlasti oletada, et lastel on huvi kanepitaimedest, otsustas ta selle siiski alles hoida, pannes nii ohtu alaealiste tervise ja heaolu.

5. Õpetaja süü lasub ka kavatsuses kanepitaime ebaseaduslikult tarvitada. Seda raskendab asjaolu, et ta oli eelnevalt taime ebaseaduslikult kasutanud. Kanepi alleshoidmisel oli bioloogiaõpetajal plaanis seda sõpradega koos seadusvastaselt kasutada, kahjustades sellega enda ja teiste tervist. Fakt, et ta kavatses taime kasutada, viitab võimalusele, et õpetaja võib olla kanepist sõltuvuses, mis muudab küsitavaks ta sobivuse antud töökohale.

Seega peab prokuratuur kõige rängemalt seaduse vastu eksinuks bioloogiaõpetajat, kellele tuleks kanepi väärkasutamise plaanimise ja teiste tervise ohtuseadmise eest määrata karistuseks töökohal tegutsemise keeld kuueks kuuks ning rahaline trahv 40 trahviühiku (160 euro) ulatuses.

Grete on süüdi teiste inimeste tervise ohtu panemises ja ebaseadusliku tehingu sõlmimises. Tema alaealisust kergendava asjaoluna arvesse võttes peab prokuratuur sobivaks määrata talle rahatrahv 20 trahviühiku (80 euro) ulatuses.

Oliveri süü lasub kanepit hõlmava tehingu algatamises ja tegemises. Kergendava asjaoluna tema alaealisust silmas pidades tuleks talle teha 7 trahviühiku (28 euro) suurune trahv.

Grete advokaat:

Asjaolud on küll kahetsusväärsed, aga Grete süü osas mängib suurt rolli tema alaealisus ja teadmatus kõnealuse taime kasutamisest ja ebaseaduslikkusest. Seda näitab fakt, et tüdruk ei suutnud kanepitaime korjamisel ära tunda, millega on tegemist ning ei osanud enne klassivenna kommentaari eeldadagi, et tegemist võiks olla kanepiga. Tahtluse puudumist ja lapselikku naiivsust näitavad ka tema järgnevad teod.

1. Kahtlusalune tõi taime kooli, sest ei uskunud, et antud tegevusest võiks tekkida probleem: Grete arvas, et vaid kanepi tarvitamine on keelatud ning seda tal plaanis ei olnud. Seega puudus tahtlus väärteo toimepanemiseks, sest kohtualune eeldas, et oma teoga ta seadust ei riku. Sellisele teguviisile aitasid kaasa ka vältimatud asjaolud: Grete tõi taime kooli vaid seetõttu, et tal ei olnud aega referaadi jaoks uut taime otsima hakata. Samuti ei kahjustanud tüdruk kanepitaime kooli toomisega otseselt kellegi tervist.

2. Oluliseks asjaoluks Grete ja Oliveri vahelisel kokkuleppel on see, et tehingu algatajaks oli Oliver, kes pani selle sõlmimise ette pealesuruval moel, mida võib lugeda ka väljapressimiseks. Grete polnud ka teadlik, et kanepilehtede teisele isikule andmine võiks ebaseaduslik olla: tema teadmiste põhjal oli keelatud vaid taime tarvitamine. Arvestades tüdruku noorust ja kanepiga seonduvate kogemuste puudumist, ei osanud ta arvata, et klassivend võinuks küsida kanepilehti eesmärgiga neid ebaseaduslikult kasutada.

Seega on kohtualune oma teod toime pannud tahtluse puudumisega ja teadmatuses ning ta tuleks jätta kohtulikult karistamata.

Oliveri advokaat:

Antud kaasuses pole Oliveril süüd, sest tema ja Grete kokkulepet ei saa lugeda tehinguks, vaid tehingu katseks: seda ei viidud läbi ning on võimalik, et nad oleksid oma lepingu katkestanud. Osapooled on nii noored, et on küsitav, kas neil on üldse võimalik seaduse silmis kehtivaid tehinguid sõlmida. Ka ei olnud Oliveri ettepanek kindlasti pealesurutud, sest Grete nõustus sellega oma vabal valikul. Samuti pole kindel, et poiss küsis kanepilehti nende tarvitamise eesmärgil.

Seega pole Oliver rikkunud ühtegi seadust ning talle ei saa karistust määrata.

Õpetaja advokaat:

Toimunud lasub süü ainuüksi Gretel, kes otsustas kanepitaime kooli tuua ja sellega teiste tervise ohtu seada, mitte õpetajal.

1. Bioloogiaõpetaja näitas üles hoolivust laste tervise suhtes, konfiskeerides kanepitaime Gretelt, kes oli selle kooli toonud ja kaasõpilaste tervise ohtu pannud. Selle tegevusega teavitas ta lapsi taime ohtlikkusest ning kindlustas selle, et keegi õpetaja toas kanepit puutuma ei läheks. Seega ei olnud taime seal hoidmine ühelgi viisil õpilasi ohustav. Kanepist vabaneda otsustas õpetaja hiljem, sest töötundidel polnud tal selleks aega, näidates sellega üles pühendumust oma töö suhtes.

2. Asjaolu, et bioloogiaõpetaja oli aastaid varem korra kanepit suitsetanud, ei ole määrava tähtsusega, sest teda pole selle eest kunagi kriminaalkorras karistatud. Seega võib seda fakti pidada vaid ebaoluliseks asjaoluks, eriti arvestades, et ta antud tegevuse õpetajaametisse asumisel koheselt lõpetas. Fakt on see, et bioloogiaõpetajal, ei ole kanepisõltuvust. See, et ta suitsetamise ametisse asumisel lõpetas, näitab ka ta pühendumust tööle (mistõttu ei ole õpetaja töölt kõrvaldamine põhjendatud). Kanepilehede kõrvalepaneku plaanimisega ei rikkunud ta mingeid seadusi, sest õpetaja ei viinud otsust täide ning võimalik, et ta oleks enne tegevuse kordasaatmist ümber mõelnud. Kanepit ta igal juhul ei tarvitanud ega sõpradega ei jaganud.

Õpetaja teatud ajaks töölt kõrvaldamine poleks põhjendatud, sest oma tegevusega näitas ta üles pühendumust oma töö vastu ja hoolivust laste suhtes. Tema karistamine õpilaste tervise eest hoolitsemise tõttu oleks seadusega vastuolus.

Kohtunik:

Grete käitumine, mis põhineb taime kooli toomises ja sellega kaasõpilaste tervise ohtu panemises, oli enamjaolt tingitud tema noorusest ja teadmatusest. Oliveriga tehingu sõlmimine polnud samuti kuigi läbi mõeldud ning mõlemal puhul mängis tegevuses suurt rolli Gretepoolne tahtluse puudumine. Ta ei eeldanud, et kanepi kooli toomine oleks ohtlik ning ilmselt ei olnud tal klassivennaga tehingu tegemisel mõttes midagi ebaseaduslikku. Ainsaks

raskendavaks asjaoluks saab pidada fakti, et tüdruk teadis, et tegemist on keelatud taimega ning siiski otsustas kanepi kooli tuua. Sellele vastavalt mõistab kohus Gretele rahatrahvi 10 trahviühiku (40 euro) ulatuses.

Oliveri süü seisneb tehingu, mille ta teadis olevat ebaseadusliku, algatamises ja sõlmimises. On põhjust arvata, et tema noorus mängis selle teo puhul olulist rolli ning kergendavaks asjaoluks võib pidada seda, et tehing jäi läbi viimata. Oma käitumisega pole Oliver rikkunud ühtegi seadust ja seetõttu otsustab kohus jätta ta karistamata.

Õpetaja käitumine taime konfiskeerimisel oli õigustatud ning sellega hoiti ära võimalikke tervisekahjustusi, mida oleks tekitanud kanepi jätmine laste kätte. Asjaolu, et bioloogiaõpetaja otsustas taimest hiljem vabaneda oli samuti põhjendatud, sest antud juhul tekkis õpetajal kohustuste kollisioon: ta pidi valida tööülesannete täitmise ja teiste tervise ohutuse vahel. Kanepi eraldi ruumis hoidmine kuni tundide lõppemiseni poleks õpilasi ohtu seadnud ning seega oli õigustatud, et õpetaja otsustas tol hetkel tööülesannete täitmise kasuks. See näitab ka ta kohusetundlikkust ning bioloogiaõpetaja määratud ajaks ametist kõrvaldamine poleks antud juhul õiglane. Raskendavaks asjaoluks on fakt, et õpetajal oli plaanis kanepit ebaseaduslikult tarvitada, mis on, eriti tema töökohta arvestades, äärmiselt häbiväärne. Süüdistataval jäi kavatsus temast olenematutel põhjustel täide viimata, kuid see ei õigusta karistuse määramata jätmist. Kohus peab põhjendatuks karistada bioloogiaõpetajat 30 trahviühiku (120 euro) ulatuses kavatsuse eest kanepit kasutada.

Kohtunik lõpetab istungi ning lahkub saalist.

10.klass
III auhinnaline koht
Mari ja Edda abielu

Sirli Vaarik, Tallinna Laagna Gümnaasium
Juhendaja Natalja Dovgan

I Edda esindaja argumendid:

Kaasuse teksti kohaselt abiellusid Mari ja Edda Hollandis. See tähendab, et Hollandis on abielu samasooliste vahel seadusest tulenevalt lubatud. Olgu etteruttavalt öeldud, et perekonnaseaduse § 1 lõige 1 järgi on Eesti Vabariigis abielu võimalik sõlmida üksnes mehe ja naise vahel.

Olulisim küsimus taandubki sellele, et mis saab olukorras, kus Hollandis on isikud abiellunud, aga Eestis sellist niiöelda kooslust ei saa seaduse järgi lugeda abieluks. Arvatavasti ei tekitaks Hollandis selline olukord probleeme ja ei jätaks Eddat tühjade kätega, kui tema abikaasa sureb. Samas, mis sellises olukorras juhtub Eesti Vabariigis, sellele üritan leida vastuse alljärgnevalt.

Kuna tegemist on kahe erineva rahvusest isikuga ning ühes riigis on samasooliste abielu lubatud ning teises mitte, siis kindlasti on see keeruline küsimus, kuidas tuleb pärimise korral jagada vara justnimelt selles riigis, kus samasooliste abielu lubatud ei ole. Selliste olukordade lahendamiseks peavad olema selliste rahvusvaheliste suhete reguleerimiseks kindlad reeglid. Seda põhjusel, et kui Hollandis saaks Edda näiteks Mari pärijaks olla ja Eesti Vabariigis mitte, siis see tekitaks äärmiselt ebaõiglase olukorra.

Antud kaasuse teksti valguses tundub äärmiselt ebaõiglane, et Edda, kes on maksnud poole korteri hinnast jääb kõigest ilma seetõttu, et ta ei saa olla Eesti Vabariigi seaduste kohaselt Mari abikaasa.

Võttes arvesse seda, et põhiseaduse § 27 kaitse all on perekond ning Edda ja Mari olid perekond, seda küll mitte Eesti Vabariigi seaduste kohaselt, vaid Hollandi seaduste kohaselt, siis tuleks tunnistada seda ka Eestis.

Kui aga Edda abielu Mariga ei tunnistata ja tal ebaõiglaselt takistatakse olla Mari pärija, siis peab tal olema võimalus saada see raha tagasi, mille ta korterisse investeeris. Seda sellepärast, et Mari vanemad muidu rikastuvad ebaõiglaselt tema arvelt.

Kokkuvõttes tuleb asuda seisukohale, et Eddat tuleb Eesti Vabariigi seaduste, eelkõige just põhiseaduse, kohaselt lugeda Mari abikaasaks ja tal peab olema pärimisõigus.

II Mari vanemate esindaja argumendid:

Põhiseaduse § 27 kohaselt peab riik perekonda kaitsma. Perekonnaks saab põhiseaduse mõttes olla vaid selline kooslus, mida Eesti Vabariigis perekonnana tunnistatakse. Kui Eesti Vabariigis on otsustatud, et perekonnaks tuleb pidada mehe ja naise vahelist abielu, siis just

selline abielu ongi põhiseaduse § 27 kaitse all. Kui Eesti Vabariigis on langetatud poliitiline otsus, et samasoolised ei tohi abielluda ja neid ei saa nimetada perekonnaks, siis ei saa inimesed hakata sellest mööda hiilima sellega, et lähevad sõlmivad abielu sellises riigis, kus on see võimalik.

Pärimisseaduse § 11 lõigust 1 tuleneb, et seadusjärgsed pärijad on pärandaja abikaasa ja pärimisseaduses nimetatud sugulased. Seega ei anna pärimisseadus võimalust Eddale olla pärija, kuna ta ei ole Eesti Vabariigis Mari seaduslik abikaasa.

Eddal ei ole mitte mingisugust õigust korterile, mille pärisid Mari vanemad. Seda põhjusel, et müügilepingus on märgitud korteri ostjaks Mari ning kinnistusraamatust samuti ei nähtu, et Eddale ja Marile kuulub korteri ühiselt.

Kui isikud teavad, et Eesti Vabariigis ei ole seadustatud samasooliste abielu, siis oleksid nad pidanud olema hoolikamad ja tegema testamendi, kus nad deklareerivad, et surma korral jääb korter vastavalt kas Eddale või Marile.

Samuti tekib küsimus, et kas Eddal on õigus saada tagasi raha, mille ta on kandnud ühele kontole ning sealt on tasutud korteri müügihind. Edda ei suudaks kohtus kuidagi tõendada seda, et selle raha eest on ostetud üksnes see korter ja mitte mingisuguseid muid asju.

Kokkuvõttes tuleb asuda seisukohale, et kuna Edda ei saa olla Eesti Vabariigi seaduste kohaselt Mari abikaasa ning pärimisõigus on vaid abikaasal, siis puudub Eddal igasugune õigus korterile või mingisugustele summadele.

III Kohtu otsus:

Kohus on läbi arutanud ja võtnud arvesse mõlema poole esitatud seisukohad ning jõudnud otsusele:

Kohus on otsustanud rahuldada hagi täielikult.

Kohus peab oluliseks märkida, et isikud ei ole läinud antud juhul teise riiki spetsiaalselt selleks, et seal sõlmida abielu, mida Eesti Vabariigi seadus ei tunnista, vaid ühe poole elukoht ongi Hollandis. Oleks äärmiselt ebaõiglane, kui Hollandis elades saaks Edda olla poole korteri omanik ja pärija aga Eestis elades mitte.

Oluline on ka see, et pooled kogusid ühiselt raha ja tegid pingutusi ühise kodu loomise eesmärgil. Äärmiselt ebaõiglane oleks olukord, kus Mari vanemad sisuliselt lihtsalt rikastuvad Edda ja Mari soetatud korteri arvelt.

Lõppkokkuvõttes on kohus seisukohal, et korteriomand tuleb tunnistada Edda ja Mari ühisvaraks ning Eddal on õigus pärida seadusega ettenähtud osa Mari korteriomandi osast.

Tulenevalt eelnevast ei aruta kohus seda, kas Eddal oleks õigus saada tagasi korteriostuks kulutatud raha.

11.klass
I auhinnaline koht
Mari ja Edda abielu

Laura Kaar, Tallinna Nõmme Gümnaasium
Juhendaja Indrek Riigor

Hageja Edda Jansseni tunnistus kaasuses nr. 1:

Palun kohtul tunnistada korteriomand Tallinnas Raudtee 73-3 minu ja Mari Kase ühisvaraks ning lugeda mind Mari Kase seadusjärgseks pärijaks.

Abiellusin Mari Kasega Hollandi Kuningriigis 23. aprillil 2007. aastal. Aasta pärast pulmi asusime elama Eesti Vabariiki. Põhjusel, et nii Hollandi Kuningriik kui Eesti Vabariik on Euroopa Liidu liikmesriigid, eeldasime me, et meie abielu on ka Eestis seaduslik ja kehtiv ning meil puudus igasugune vajadus selle kontrollimiseks.

Soetasime korteri Tallinnas aadressil Raudtee 73-3 enda ühiste säästude eest, meie ühiseks koduks. Panustasime korteri ostu rahaliselt võrdselt. Tasusime ka võrdselt kõikide korteri omamisega seonduvate kulutuste eest. See on tõendatud meie ühise pangakonto väljavõtetega, kust on näha nii meie sissekanded kontole kui väljamaksed kontolt. Mari Kase vanematel puudub igasugune rahaline panus selle korteri soetamise ja ülalpidamise. Seega on nimetatud korter minu ja minu surnud abikaasa ühisomand.

Peale minu abikaasa Mari surma pöördusin ma notarisse abikaasa vara pärimiseks. Notar keeldus mulle väljastamast pärimistunnistust kuna Eesti seaduste kohaselt ei olevat meie abielu kehtiv. Minu hinnangul on see vastuolus Eesti Vabariigi põhiseadusega, kus on kirjas, et perekond ühiskonna alusena on riigi kaitse all.

Kostja Mari vanemate ütlused kaasuses nr 1:

Meie tütar Mari pidi jõuludeks koju tulema koos hollandlannast sõbrannaga, kellega ta oli tutvunud Amsterdami ülikoolis õppides. Nende kohale jõudes hakkas Mari aga rääkima tema ja Edda vahelisest armastusest, ühisest tulevikust ja kooselust. Meie arvates on niisugune samasooliste armastus praegu moeasi ja Mari lihtsalt teises kultuuris moega kaasa läinud. Mari ei peaks vähemalt mitte abielluma, ja üldse pikaajalisi plaane tegema koos Edda või mõne teise naissoost isikuga. Kõigepealt tuleks lõpetada õpingud, leida endale töökoht ja seejärel proovida oma eluga edasi minna. Olime veendunud, et selleks ajaks on Maril see ajutine tuhin üle läinud. Püüdsime seda kõike Marile seletada, sest eks ole meiegi unistus kunagi hoida ja hellitada oma lapselapsi. Kõnelusest kujunes välja sõnavahetus ning Mari ja Edda lahkusid meie juurest. Ilusatest perekondlikest jõulupühadest ei tulnud midagi välja.

Peale seda vahejuhtumit ei suhelnud me Mariga pikka aega. Olime Mari mõistmatuse ja kangekaelsuse pärast solvunud ja pettunud. Oleme oma tütart kasvatanud normaalsete pereväärtuste traditsioonis, mingite moevoolude ja tänapäeva veidrustega ei ole meie pere

kunagi kaasa läinud. Kindlasti avaldas Edda talle halba mõju, mis oli nii suur, et rikkus ära meie tütre võimalused elada normaalselt klassikalist pereelu.

Mari rääkis meile, et neil on plaanis Eddaga korter osta, kuid üksikasjadest polnud me teadlikud. Eddaga me ei suhelnud korteri ostmise teemadel, osalt ka seetõttu, et meie ei oska inglise ega hollandi keelt, Edda jälle ei osanud eesti ega vene keelt.

Nende ühises kodus ei käinud me kordagi kuni Mari haigeks jäi. Toetasime oma tütart kogu haiguse perioodi vältel ja tegime omalt poolt kõik selleks, et ta terveks saaks. Kahjuks ei andnud ravi tulemusi ja meie ainus laps suri. Meie kurvastuseks ei ole meil ka lapselapsi.

Mõistame nüüd tagantjärele, et armastus Edda vastu oli Mari vaba tahe ja nad olid koos tõesti õnnelikud, kuid niisuguse saatusega on raske leppida.

Umbes pool aastat peale Mari surma saime kirja ühest notaribüroost. Notar teatas meile, et me oleme Mari vara ainukesed pärijad ja valmistas ette dokumendid pärandi vastuvõtmiseks. Kuna Mari oli surnud veel noor inimene, siis peale korteri temast märkimisväärset vara maha ei jäänud. Sõitsime Tallinnasse, kirjutasime notaribüroos alla dokumendid ja saime Mari korteri omanikeks. Eddaga me selles küsimuses ei konsulteerinud, kuid notar ütles meile, et tal puudub õigus Mari korterile. Hiljem saime kirja kohtust, et Edda leiab nagu oleks tema õigusi rikutud ning on esitanud kohtule taotluse tema tunnistamiseks Mari seadusjärgseks pärijaks. Meil puudub ülevaade seadustest ja oleme seisukohal, et las kohus otsustab, mis on õige. Mari korterit me elukohana kasutama ei plaani hakata, sest meil on olemas oma kodu, kus elupäevad lõpuni veeta.

Kohtu otsus kaasuses Mari ja Edda abielu:

Vaatamata asjaolule, et Edda Janssen ja Mari Kask abiellusid Hollandi Kuningriigis ametlikult rohkem kui kolm aastat tagasi, ei kehti nende abielu Eesti Vabariigis. Vastavalt Eesti Vabariigi perekonnaseaduse § 10 lõikele 1 on abielu Eesti Vabariigis tühine kui abielus on samast soost isikud. Kuna Edda Janssen ja Mari Kask ei olnud Eesti seaduste kohaselt abielus, siis ei saa nende elukohaks olnud korteriomandit lugeda abikaasade ühisvaraks.

Kohus ei rahulda Edda Jansseni avaldust hakis näidatud korteriomandi tunnistamiseks perekonnaseaduse kohaseks ühisvaraks.

Isiku tunnistamine kellegi seadusjärgseks pärijaks nõuab vastava pärimisseaduse kohase aluse olemasolu. Sellisteks alusteks on seadus või pärandaja viimne tahe, mis on avaldatud testamendis. Puuduvad seadusandlikud alused Edda Jansseni tunnistamiseks Mari Kase seadusjärgseks pärijaks, sest Edda Janssen ja Mari Kask ei olnud Eesti Vabariigis kehtivas abielus ning neil puudub omavaheline sugulussuhe. Testamenti Mari Kask oma viimase tahte väljendamiseks eluajal ei koostanud. Seega ei rahulda kohus Edda Jansseni avaldust tema tunnistamiseks Mari Kase seadusjärgseks pärijaks.

Siiski on kohtus tunnistamist leidnud Edda Jansseni ja Mari Kase kooselu. Isikud sõlmisid Hollandi Kuningriigis asukohamaa seadustele vastava abielu ning korraldasid oma edasist kooselu abielu tunnustele vastavalt: nad jagasid ühist elukohta, soovisid ühiselt tunnistada mõlema osapoole hõimlasi oma ühise perekonnana, arvestasid üksteise huvidega oma elukorralduses ja täitsid solidaarselt kooselust tulenevaid materiaalseid kohustusi. Kuigi Edda Janssen ei ole omanikuna kinnisturaamatusse kantud, pidasid nii tema kui Mari Kask korteriomandit Edda Jansseni koduks. Tõendamist on leidnud Edda Jansseni võrdne rahaline panus hakis esitatud korteriomandi soetamisel ning selle kasutamisel. Selline lepinguvorm vastab võlaõigusseaduse § 580 lõikes 1 esitatud seltsingulepingu tingimustele. Vastavalt võlaõigusseaduse § 589 lõikele 1 on seltsingu jaoks omandatud vara seltsinguliste ühisvara. Käesolevaks ajaks on Edda Jansseni ja Mari Kase seltsing kooselu korraldamiseks seoses Mari Kase surmaga lõppenud. Seltsingu lõppemisel toimub seltsingu likvideerimine ja vara jaotamine seltsinglaste vahel. Likvideerimisele kohaldatakse vastavalt kaasomandi jaotamise sätteid. Seega kuulub pool korteriomandist Mari Kase pärijatele, kelleks on tema vanemad, ja pool Edda Janssenile. Kuivõrd tegemist on Edda Jansseni koduga, mida oma elukorraldusega tunnistas ka Mari Kask, siis kohustab kohus Mari Kase pärijaid võimaldama Edda Janssenil kasutada korteriomandit oma elukohana niikaua kui ta seda soovib. Pärijate nõudmisel on Edda Janssen kohustatud pärijatele tagastama Mari Kase panuse seltsingvarasse vastavalt võlaõigusseaduse § 603.

11. klass
II auhinnaline koht
Kanepitaim bioloogiaturgis

Anneli Gill, Tartu Kivilinna Gümnaasium
Juhendaja Merle Lupp

Süüdistaja argumendid: Austatud kohus! Alustan olukorra kirjeldusest. 14-astane Grete sai kevadel bioloogiaõpetajalt ülesande otsida loodusest ükskõik milline taim, selle eest suvel kodus hoolitseda ja kirjutada referaat, mis tuli uuel õppeaastal ette kanda. Täpsemaid juhiseid õpetaja ei andnud. Metsas märkas Grete taimi, mis tundusid olevat hiljuti istutatud. Ta küll imestas, et need sinna istutatud olid, kuid võttis ühe taime kaasa. Kodus pani ta selle aknalauale. Sügisel referaati koostama hakates proovis Grete välja uurida, mis taimega võiks tegu olla. Kuna ta teatmeteosest ühtegi sarnast taime ei leidnud, pani ta sellest pildi Facebooki. Klassivend Oliver juhtis Grete tähelepanu sellele, et tegu on kanepiga ning palus endale kaks lehte kõrvale panna. Gretel ei olnud aega enam uut taime otsima hakata. Hommikul enne bioloogiaturgi otsustas Grete oma kanepitaimelt kaks lehte ära murda, et need Oliverile anda. Õpetaja sai kohe aru, millise taimega on tegemist, võttis selle Gretelt ära ja pani klassi tagaruumi. Ta mõtles, et peaks taime hävitama, kuid meenutades, et ülikooliajal olid nad sõpradega kanepilehte suitsetanud soovis ta mõned lehed tuleviku tarbeks kõrvale panna. Kohalik noorsoopolitsei korraldas järgmisel päeval koolis infopäeva. Politseinikud olid kaasa võtnud ka narkokoera, kes bioloogiaklassis peetavas infoturkis õpetaja toa ukse taga haukuma hakkas, misjärel leidsid politseinikud tagaruumist kanepitaimed.

Grete ei tunne piisavalt bioloogiat ning suhtub oma õppeülesannetesse hooletult. Ta jättis suve alguses välja selgitamata, mis taimega tegu on ning sügisel teada saades, mis taimega tegemist, käitus ta järelemõtlematult. Kuna tal ei olnud aega enam uut taime otsima hakata, oleks tal tulnud sellest kohe õpetajaga rääkida. Kõigesse, mis puutub narkootikumidesse, tuleb suhtuda nuultolerantsiga. Kuna kanepi kasvatamine ja levitamine on keelatud, siis tuleks Gretet kindlasti karistada ja mina pakun karistusena välja 2 aastat tingimisi karistust, millest 1 aasta oleks katseaeg. Samuti tuleks Grete anda üheks aastaks alaealiste asjade komisjoni järelevalve alla.

Oliver käitus väga vastutustundetult ning antud juhul eiras ta probleemi tõsisust. Pakun kohtule välja suunata ta karistusena üheks õppeaastaks koolipsühholoogi juurde vestlustele. Õpetaja peab olema seadustega kursis ehk teadma, mida tohib ja mida mitte. Ta jättis kanepitaimed alles eirates seadusi ja selle eest tuleks teda karistada. Ta oleks pidanud Gretega tõsiselt rääkima ja saama tema käest teda kanepipõllu asukoha, et seda siis narkopolitseile öelda, sest siis oleks saanud narkopolitsei asja uurima hakata. Samuti oleks pidanud õpetaja kanepitaimed hävitama. Kuna ta jättis kanepitaimed endale ja rikkus sellega seadust, siis pakun ma kohtule välja karistada teda rahatrahviga.

Nii Grete, Oliver kui ka õpetaja said aru oma teo keelatusest ja see, et nad seda ikkagi tegid, näitab nende süüd.

Grete kaitsja argumendid: Austatud kohus! Grete kaitsmiseks toon välja Põhiseaduse § 27, mis ütleb, et vanematel on õigus ja kohustus kasvatada oma lapsi ja hoolitseda nende eest. Peamine süü on Grete vanematel, sest Grete on küll 14-aastane ehk siis Karistusseadustiku § 32 kohaselt süüvõimeline, aga ta on kuni täisealiseks saamiseni vanemate vastusel, seega oleksid Grete vanemad pidanud Gretele kanepitaimede kasvatamise kohta rääkima ja märgates, et see tema aknalaual on, selle ära võtma. See, et Grete kasvas terve suve oma aknalaual kanepitaimede ja tema vanemad ei teinud seda märkamagi, näitab nende hoolimatust ja tähelepanematust, mis on vastuvõetamatu.

Kuna õpetaja juhised taimede korjamise kohta olid ebatäpsed ja Gretele oli kanepitaim täiesti tundmatu, siis on mõistetu, et ta ei osanud mingit ohtu näha. Õpetaja oleks pidanud õpilastele erinevaid taimi, seal hulgas kanepit, tutvustama. See aga ei tähenda, et Grete käitus õigesti, sest peale seda, kui tema klassivend Oliver teda läbi Facebooki kanepitaimede kohta teavitas, oleks ta pidanud rääkima kanepipõllu leidmise kohast ka oma vanematele ja narkopoliitidele. Teada saades, millega on tegu, oleks ta pidanud selle kohta rohkem uurima, sest siis oleks ta teada saanud, et India kanepi kasvatamine on Eestis ebaseaduslik ning see oleks teda edasiste sekelduste eest hoidnud. Samuti ei oleks tohtinud ta taimelt kahte lehte Oliveri jaoks ära murda. Grete mõistab ja tunnistab oma süüd. Ta pole varem karistatud ning koolist on saadetud tema kohta väga hea iseloomustus. Ta on hea õpilane ning ühiskondlikult aktiivne. Kuna tegemist ei ole tahtliku teoga, vaid asjaolude ebaõige hindamisega ning Grete kahetseb siiralt oma tegu, siis palun ma kohust teha talle hoiatus või suunata ta üheks õppeaastaks sotsiaalpedagoogi järelevalve alla.

Oliveri kaitsja argumendid: Austatud kohus! Minu arvates tegi Oliver õigesti teavitades Gretet, et tal on kanepitaim, kuid tema viga oli see, et ta palus kahte lehte endale. Grete lubas need talle anda, mis ei tähenda aga, et ta andis, seega on minu seisukoht, et kuna Oliveri kätte kanepilehed ei jõudnud, siis peaks kohus ta käesolevas juhtumis süütuks tunnistama. Oliver käitus valesti ja ka tema on 14-aastane ja seega süüvõimeline, kuid ta tunnistab oma süüd ja lubab edaspidi sellistest vigadest hoiduda. Oliver on teismeline ning seetõttu vastutustundetu. Nagu teismelistele poistele ikka on ka Oliveril kombeks teha nalju, mille tagajärgedest ta endale aru ei anna. Kuna Oliver pole varem karistatud ja koolist on saadetud tema kohta positiivne iseloomustus, palun ma kohust Oliveri mitte karistada, sest tema süüüks võib antud juhtumi puhul lugeda vaid Gretelt kahe kanepilehe küsimist. Ta kahetseb enda tegu ja annab endale aru, et see oli vale ning seetõttu võiks kohus ta õigeks mõista.

Õpetaja kaitsja argumendid: Austatud kohus! Õpetaja kohus oli õpilaselt kanepitaim ära võtta. Ma usun, et teie arvates tegi õpetaja vea jättes taim endale ja teil on õigus- ta oleks pidanud peale Gretega rääkimist taimede hävitama ja andma narkopoliitidele teada kanepipõllu asukoha, et nad oleksid saanud uurimisega alustada, kuid ma ütlen tema kaitseks niipalju, et kuigi ta tahtis mõned lehed tuleviku tarbeks kõrvale panna, ei tähenda see automaatselt seda, et need olid mõeldud suitsetamiseks. Kuna tegemist on bioloogiaõpetajaga, siis mõtles ta, et neist võiks talle tulevikus tundides kasu olla-ta saaks neid õpilastele näidata ja nii neid paremini õpetada. Ta ei teadnud, et narkootilisi ja psühhotroopseid aineid on lubatud kasutada ainult

rakenduskõrgkoolis, mitte tavakoolis. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse § 5. lõige 1-1 ütleb, et sisekaitsealises rakenduskõrgkoolis käideldakse narkootilisi ja psühhotroopseid aineid õppeotstarbel teenistukoerte väljaõppe raames sisekaitsealises rakenduskõrgkooli rektori loal. Kuna tegemist oli tavakooliga, siis käitus õpetaja valesti. Siinkohal on tegemist teadmatusena. Bioloogiaõpetaja on seni kohtulikult karistamata ning kooli juhtkonna hinnang talle on positiivne- ta on hea pedagoog ning tema tööga ollakse rahul. Õpetaja tunnustab oma süüd ja kahetseb siiralt oma tegu ning seega jääb meil üle vaid paluda kohtul võtta arvesse kõiki süüid kergendavaid asjaolusid ja piirduda hoiatusega.

Süüdistaja vastulause: Austatud kohus! Õpetaja ei tohiks sellist õppevahendit säilitada ega omada, eriti kuna see on seadusega vastuolus. Kanepitaim võib õpilastele näidata ka pildi pealt ja selleks, et neid harida ei pea tal kanepitaim olema.

Kohtunik: Olles ära kuulnud kõikide argumendid, võttes arvesse juhtumi iseloomu ja laadi, süüid kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid ning võimalust valitud karistuse mõjutada süüdlast edaspidi süütegude toime panemisest hoiduma, langetab kohus otsuse.

Kohus otsustab:

1. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse § 3 lõike 2 kohaselt on unimaguna ja kanepi kasvatamine narkootilise aine valmistamise eesmärgil keelatud, kuid kuna Grete ei tahtnud narkootilist ainet valmistada ja varasemaid õigusrikkumisi tal pole, siis saab ta hoiatuse. Grete peab tegema koostööd narkopolitseiga ja näitama neile kohta, kust ta taime leidis, et suudetaks tuvastada ka teised korrarikkujad. Samuti peab Grete andma narkopolitseile need kaks kanepilehte, mis tema kätte jäid.
2. Grete vanematele määratakse trahv 30 eurot, sest nad ei sekkunud Grete tegevusse, kuigi see on nende kohustus, sest Grete ei ole veel täisealine.
3. Kuna Oliver ei saanud Grete poolt lubatud kanepilehti endale ja tema süü on vaid Gretelt kahe kanepilehe küsimine, siis näeb kohus talle ette 1 õppeaasta jooksul koolipsühholoogi juures käimise, et ta õpiks olema vastutustundlikum.
4. Gretel ja Oliveril on kohustus osaleda mõnes narkoennetusalasises sotsiaalprogrammis või teha narkootiliste ainete kohta referaat, sest see tõstaks nende teadlikkust narkootikumide kohta.
5. Bioloogiaõpetajale määratakse karistus, sest Eestis on kanepi omamine taunitav ja soovides seda kasutada õppeesmärgil, võib seda teha vaid sisekaitsealises rakenduskõrgkoolis. Õpetaja oleks pidanud peale Gretega rääkimist teavitama kanepipõllu asukohast narkopolitseid. Samuti oleks ta pidanud õpilastele ülesannet paremini seletama ja neid sellega kaasnevate ohtude eest hoiatama. Selleks, et midagi sellist enam ei juhtuks, on õpetaja kohustatud ennast seadustega kurssi viima ja tal oleks soovitatav viia koolis läbi tund narkootikumide temal, et ka õpilasi sellel alal rohkem harida. Õpetajale määratakse karistuseks 100 eurone trahv, kuid kuna ta tunnustab oma süüid, siis alandatakse trahvi suurust ja seega on tema karistuseks 75 eurone trahv.

11. klass
III auhinnaline koht
Mari ja Edda abielu

Kristel Kool, Tartu Kivilinna Gümnaasium
Juhendaja Merle Lupp

Kohtus on arutusel perekonnaõigust ja pärimisõigust puudutav tsiviilküsimus. Arutusele tuleb Edda hagi Mari vanemate vastu.

Edda esindaja argumendid:

Austatud kohus, alustaksin kõigepealt olukorra lühikirjeldusega. Mari oli eestlane kes läks Hollandisse õppima. Mari abiellus Hollandis seaduslikult hollandlanna Eddaga. Mari vanemad seda abielu ei tunnistanud. Aasta pärast pulmi kolisid Mari ja Edda Eestisse. Eestis veedetud teisel aastal avasid Mari ja Edda ühise pangakonto. Mõlemad kandsid sinna iga kuu raha, et kunagi ühine kodu osta. Ühise raha eest ostsid nad korteri Tallinna. Edda korteri ostumüügilepingu sõlmimise juures ei viibinud ning seega kanti müügilepingusse ja kinnisvararaamatusse omanikuna sisse Mari. Kui aga Mari ootamatult haigestus ja selle tagajärjel suri, siis Eddale keelduti väljastamast pärimistunnistust. Seda sellepärast, et notari väitel ei olnud Mari ja Edda Eesti seaduste järgi seaduslikus abielus ja Mari ei olnud teinud ka testamenti Edda kasuks. Pärandi võtsid vastu hoopis Mari vanemad ja Edda jäi kodust ilma.

Kuna Eesti on demokraatlik riik, siis tähendab see seda, et igaüks võib oma eluga teha, mida ise tahab. Seega tuginedes ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni artiklile 16 saame öelda, et täisealistel meestel ja naistel on igasuguste kitsendusteta rassi, rahvuse või usu põhjal õigus abielluda ja perekonda asutada. Eesti Vabariigi põhiseaduse paragrahv 27 ütleb, et abikaasad on võrdõiguslikud. Kuna abielu faktiliselt toimus, siis on Eddal õigus vaidlusalusele korterile. Kui põhiseadus ja seadus lähevad vastuollu, tuleb lähtuda põhiseadusest. Eestis on küll juba pikka aega diskussiooni all olnud samasooliste abielu seadustamine, kuid vastavat kehtivat seadust veel ei ole, aga Eesti liigub sennapoole. Ja kuna tegemist oli kahe Euroopa Liidu kodaniku seadusliku abieluga, siis toetudes demokraatialle ja kuna Eesti kuulub Euroopa Liitu peaks seda abielu käsitlema kui tavapärasest abielu. Seega on Eddal moraalne õigus pärandile. Samuti on tõendatud pangaväljavõtete näol Edda poolne raha maksmine Mari ja Edda ühisele pangakontole.

Mari vanemate esindaja argumendid:

Austatud kohus, Mari ja Edda abielu ei kehtinud Eestis. Kooselu puhul ei ole sedausejärgne pärija elukaaslane. Seega on Mari vanematel täielik õigus pärida oma tütre vara. Kuna Maril ei olnud lapsi ega abikaasat. Mari ei teinud oma eluajal ühtegi testamenti, siis järelikult ei soovinud ta ka, et tema vara läheks kellelegi teisele kui vanematele. Põhiseaduse paragrahv 27

osutab ka vanemate õiguse kaitsele. Kuna Mari on surnud, siis ei ole vanaduspõlves Mari vanematel toetajat, vaidlusalust korterit läheb neil vaja oma vanaduspõlve materiaalseks kindlustamiseks.

Kohtu otsus:

Kohus kuulunud ära mõlema poole esindajad, lähtub olemasolevatest faktidest ja Eesti Vabariigi seadustest. Kuna abielu sõlmiti, seda lubavas Euroopa riigis, siis tuleb Eestis tunnistada Mari ja Edda faktislist abielu. See abielu Eestis on küll liidu poolest olemas, aga selle kohta ei kehti eraldi seadust. Seega ei kehti nende abielu kohta Eestis kehtestatud perekonnaseadus ning pärimisõigus. Edda tõendatud materjalid tõestavad raha laekumise ühisele pangakontole. Laekumisi kontole tegid ainult Mari ja Edda. Samuti korteri eest tasumine toimus selle sama arve pealt. Seega on tõendatud Edda osalus korteri ostus. Kohus on otsustanud, et Mari vanemad pärivad Marile kuuunud korteri. Kuid Mari vanemad peavad maksma Eddale pool korteri väärtusest ning soovitab tunnistada Mari ja Edda kooselu ning Mari mälestuse nimel omavahel leppida.

12. klass
I auhinnaline koht
Pidu riidehoius

Inge-Riin Õun, Vinni-Pajusti Gümnaasium
Juhendaja Maie Nõmmik

Halduskohtu istungi protokoll 17.10.2011

Alaealist, (kooli nimi) 9. klassi õpilast Peeter X, isikukood xxxxxxxxxxxx, elukoht xxxxxx, karistati kooli direktori käskkirjaga ebaõpilasliku käitumise eest kooli nimekirjast väljaarvamise, kuna Peeter X, olles tuntud varasema halva käitumise poolest, organiseeris õpetajate päeval kooli garderoobis alkoholi tarvitamise - tõi kooli kaasa konjaki ja jõi seda koos kaasõpilastega.

Alaealine Peeter ja tema isa ei nõustunud määratud karistusega ja esitasid selle kohta kaebuse halduskohtusse, paludes Peetri kooli nimekirjast väljaarvamine tühistada.

Peetri isa kohtukõne:

Minu poeg Peeter on alaealine, 16 – aastane, ning ta õppis tuntud eliitkooli 9. klassis. Peeter on kogu aeg olnud aktiivne, autoriteetne kaasõpilaste hulgas, seega oma klassi liider. Kõik täiskasvanud ju mõistavad, et 9. klassi õpilased, (tavaliselt õpivad 9. klassis 15 – 16 -aastased noored), võivad mõnikord käituda kambas mõtlematult ja tormakalt. Nad ei mõtle tagajärgedele. Minu arvates käitus kõnesoleva kooli õppealajuhataja ebaõiglaselt, kui ta kutsus pärast õigusrikkumise avastamist direktori kabinetti ainult Peetri, ehkki kooli koristaja lukustas riidehoidu kõik seal lärmanud poisid ning teatas, et neil on käes alkoholipudel. Peeter ei viinud alkoholi kooli, teiste poiste sõnul tõi Jaak selle pudeli kaasa. Peetri käest õppealajuhataja ja koristaja alkoholipudelit ära ei võtnud. Olen nõus (kooli nimi) direktori ja õppealajuhataja seisukohaga, et alkoholi koolitoomine ja koolis tarvitamine on keelatud ja alaealised ei tohiks üldse alkoholi juua. Kuid antud juhul oleks direktor pidanud välja selgitama, kes poistest pudeli kooli tõi. Samuti oleks pidanud kindlaks tegema ja karistama võrdselt kõiki alkoholi tarvitanud õpilasi, mitte ainukesena minu poega. Leian, et kõiki tuleb kohelda võrdselt ja kui kedagi karistada, siis eelkõige Jaaku, sest tema oli pudeli kooli toonud, samuti kõiki neid, kes riidehoius jõid. Ma leian samuti, et pole olemas tõsiseltvõetavaid tõendeid selle kohta, et Peeter tarvitas alkoholi. Ta tunnistas direktori kabinetis küll ühe lonksu võtmist, kuid politseid ei kutsunud ja joovet ei vormistatud. Direktor lihtsalt ei salli minu poega ja ootas parajat juhust, et temast lahti saada. Peetrit pole varem direktori käskkirjaga karistatud ning kuigi direktori sõnul on Peeter talle varemgi valetanud ja kooli nurga taga suitsetamisega vahele jäänud, pole need rikkumised korrakohaselt fikseeritud. Peeter sai aru, et ta käitus valesti ja kahetseb, ta on muutnud oma käitumist. Kooli nimekirjast väljaarvamine on Peetri suhtes ebaõiglane ja liiga karm karistus, õigem oleks olnud kõigile alkoholi tarbinud poistele määrata direktori käskkirjaga vali noomitus.

Põhiseaduse (§ 37) järgi on igapäev õigus haridusele ning Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel on isik koolikohustuslik kuni põhihariduse omandamiseni või 17 - aastaseks saamiseni. Nimetatud karistusega võtab kool Peetrilt ära õiguse ja võimaluse head haridust saada.

Kuna kõigi korrarikkujate suhtes pole rakendatud võrdse kohtlemise printsiipi, juhtunut on uuritud pealiskaudselt, Peetri suhtes on rikutud süütuse presumptsiooni põhimõtet, siis nõuan, et tühistataks (kooli nimi) direktori käskkiri Peetri kooli nimekirjast kustutamise kohta.

Direktori kohtukõne:

Meie kooli 9 - klassi õpilane, alaealine Peeter, on saavutanud kõrgi käitumise ja üleoleva suhtumisega klassis liidripositsiooni ning kaasõpilaste arvates on tema suhtlusringkonda kuulumine auasi. Peetri kamp kiusab tagasihoidlikumaid kaasõpilasi erineval viisil - müksatakse, võetakse ära koolikotte jms. Peeter on koolis varemgi silma jäänud halva käitumisega. Õpetajate päeval kasutas Peeter ja tema juhitud grupp õpilasi ära asjaolu, et sel päeval annavad õpetajate asemel tunde õpilased, kes ei suuda klassis vajalikul määral korda hoida ning korraldasid kooli riidehoiust ühe vahetunni ajal kogunemise, kus nad tarvitasid ka alkoholi, häirides lärmamisega teisi koolisviibijaid. Koristaja, kuulnud riidehoiust lärmi, avastas alkoholi tarvitamise ja lukustas süüdlased põgenemise takistamiseks riidehoiud. Koristaja kutsus kohale õppealajuhataja, kes andis korralduse alkoholipudel välja anda. Kuna keegi pudelit välja ei andnud, küsis õppealajuhataja, kes pudeli kooli tõi. Mõned õpilased osutasid Jaagule, kuid õppealajuhataja ei uskunud temast seda, sest Jaak on vaikne ja tagasihoidlik poiss. Õppealajuhataja käsutas Peetri, kui teadaoleva grupi liidri, karistamiseks direktori kabinetti. Kooli kodukorra järgi on alaealiste poolt kooli ruumidesse alkoholi toomine ja selle tarvitamine väga tõsised rikkumised ning sellist käitumist ei saa aktsepteerida. Seetõttu karistasingi Peetrit kõige raskema karistusega – andsin käskkirja Peetri kooli nimekirjast väljaarvamise kohta. Peetri juures oli tunda alkoholilõhna ja ta ise ütles, et jõi ühe lonksu. Kooli direktorina arvestasin ka Peetri varasemaid rikkumisi: valetamist ja suitsetamisega kooli nurga taga vahelejäämist. Kooli juhtkond otsustas ise Peetrit karistada ja politseid mitte kaasata. Uus põhikooli ja gümnaasiumi seadus on laiendanud direktori õigusi õpilaste karistamise suhtes. Kooli juhtkond on kohustatud tagama vahetundides ning tundides korra, samuti välistama ühtede õpilaste kiusamise teiste poolt.

Kohus, kuulunud ära mõlemad pooled, otsustas:

Kohus nõustub alaealise Peeter (perekonnanimi) vanema seisukohtadega, mille kohaselt (kooli nimi) direktor, karistades ainult Peetrit, rikkus isikute võrdse kohtlemise põhimõtet ega teinud kindlaks, kes õpilastest konjaki kooli tõi ja kes seda tarvitasid. Õppealajuhataja ja direktor oleksid pidanud seletused võtma kõigilt koristaja poolt riidehoiud lukustatud poistelt ning kontrollima nende poiste sõnu, kes osutasid Jaagule alkoholi toojana, mitte kohe eeldama, et seda tegi klassi liider Peeter. Koristaja tegevus, kes pani garderoobiukse lukku, et vältida poiste põgenemist, on seadusevastane. Eesti Vabariigi põhiseaduse §20 kohaselt on igapäev õigus vabadusele ja isikupuutumatusel.

Kohus nõustub ka kooli direktori põhimõttega, et alaealiste poolt kooli alkoholi toomine ja selle tarvitamine ning lärmamisega teiste häirimine on tõsised õigusrikkumised, mida ei saa aktsepteerida ja sellised teod väärivad karistust.

Kohus ei nõustu väitega, et Peetri suhtes on rikutud tema õigust haridusele, sest Peetril oleks kindlasti võimalus minna õppima mõnda teise kooli.

Kohtu arvates puudub vaidlus selle üle, et grupp õpilasi tarvitas kooli riidehoius ühel vahetunnil alkoholi ning ka Peeter oli nende hulgas, mistõttu ei olnud täiendavat vajadust joobe tuvastamiseks. Peetri juures oli tunda alkoholilõhna ning ta ise tunnistas direktorile, et ka tema jõi ühe lonksu. Kohtul puuduvad andmed Peetri varasemate karistuste kohta, on vaid direktori sõnad, et Peeter on halva käitumisega, suitsetamise ja valetamisega vahele jäänud.

Kõiki konjakit joonud õpilasi oleks pidanud võrdselt kohtlema ja karistama. (Kooli nimi) direktor ja õppealajuhataja oleksid pidanud kontrollima, kas Jaak tõi alkoholi kooli ning välja selgitama, miks ta seda tegi. Seetõttu oleks pidanud kohtu arvates karistama Peetrit ja kui oleks leidnud kinnitust, et Jaak tõi konjaki kooli, ka teda, direktori käskkirjaga valju noomitusega ning teisi joomingus osalejaid noomitusega ning käitumishinde alandamisega. Peetri poolt toimepandud õigusrikkumine ei vasta karistuse raskusele – kõige karmimale karistusele, mida kool võib õpilase suhtes rakendada.

Kohus otsustas eeltoodu alusel, et (kooli nimi) 9. klassi õpilase Peeter X, isikukood xxxxxxxxxxxx, elukoht xxxxxx, karistus (kooli nimi) direktori käskkirjaga ebaõpilasliku käitumise eest kooli nimekirjast väljaarvamine kohta kuulub tühistamisele seoses selle mittevastavusega Peetri poolt toimepandud teo raskusele ja õpilase isikule, samuti pole tuvastatud kõiki õigusrikkumise asjaolusid.

12. klass
II auhinnaline koht
Праздник в раздевалке

Alena Fedotova, Kohtla-Järve Ühisgümnaasium
Juhendaja Julia Smirnova

Судить надо без гнева и пристрастия.
Публий Корнелий Тацит

В нашей жизни нам достаются разные роли. Иногда нам предлагается роль молчаливого безучастного свидетеля, иной раз-обвинителя или судьи, а в самом печальном случае, ситуация складывается так, что мы можем стать обвиняемым или жертвой. В ряде случаев мы можем изменить положение, но бывают моменты, когда мы бессильны. На наших глазах происходят маленькие трагедии, которые навсегда меняют чью-то жизнь. Но редко бывает так, что можно однозначно сказать - вот это человек виновен во всем, а вот этот ни в чем не виноват. Именно такая ситуация описывается в казусе «Праздник в раздевалке» . И прежде чем принять решение, необходимо определить круг подозреваемых, предъявить обвинение, выслушать доводы и обвинения и защиты.

Я бы разделила этот казус на два дела. **Во-первых, кто виноват в том, что ученики в школе распивали спиртные напитки?** Конечно, такое может случиться и без видимых причин, но в данном случае, это происшествие не случайно. В число подозреваемых попали Яак и Пеэтер. А теперь слово обвинителю и адвокату.

Яак.

Обвинитель: Именно Яак принес в школу бутылку коньяка. Нельзя оправдать его на основе того, что он испытывал давление со стороны других учеников. Ему не грозили избиением, его жизни и здоровью непосредственная опасность не угрожала. Каждого из нас окружающие или ситуация вынуждали делать выбор. У Яака был выбор. Он мог обратиться к родителям или учителям с просьбой защитить его. Он мог сопротивляться. Или мог принести бутылку коньяка, чтобы стать «нормальным типом», как сказал Пеэтер. Яак выбрал последний способ, он хотел установить хорошие отношения с Пеэтером и его компанией. Причем, Яака никак нельзя считать положительным героем , потому что он не признался, когда завуч спросила о том, кто принес спиртное в школу. Он снова испугался, переложив свою вину на чужие плечи.

Адвокат: Я не отрицаю, что мой подзащитный принес спиртное в школу. Но его можно обвинить в бесхарактерности, в слабости, но никак не в злом умысле. Он скорее жертва, которая является мишенью для оскорблений, причем как моральных, так и физических. Пеэтер и его друзья нарушают право Яака на охрану здоровья и право на достойное обращение. Пеэтер действует не один, за его спиной компания ребят. Яак постоянно чувствует давление, он ничего так не хочет, как избежать очередной порции насмешек. И вот в этот момент Пеэтер предлагает Яаку выход. Метод «кнута и пряника

« срабатывает. Яак, доведенный почти до отчаяния, соглашается принести спиртное. Кроме прямых виновников такой ситуации, есть и косвенные. Так как насмешки и издевательства продолжались не один месяц, то, конечно, учителя и классный руководитель должны были это заметить и вмешаться, чтобы защитить Яака. Они не должны были ждать его просьбы, в их обязанности входит замечать и помогать решать такие проблемы. Но взрослые оставили Яака один на один с его проблемой.

Пеэтер:

Обвинитель: Именно такие ученики как Пеэтер являются источником многих проблем. Пеэтер лгал директору, курил, нарушал правила поведения в школе. Пренебрежение и высокомерное поведение – вот таковы основные черты характера Пеэтера. Он издевается над Яаком, используя все способы-насмешки, физическое насилие. И хотя он не принес бутылку коньяка в школу, именно он виноват в произошедшем. Он спровоцировал ситуацию, подчиняя и шантажируя Яака. Он предложил Яаку решить проблему между ними и сказал, как это можно сделать. А затем он организовал распитие спиртного в раздевалке. Идея, сценарий, постановка-автор всего Пеэтер. Яак лишь исполнил свою маленькую роль в постановке Пеэтера.

Адвокат: Уважаемый обвинитель пытался доказать, что Пеэтер - не слишком симпатичная личность. Но мы говорим о конкретном случае, поэтому предлагаю обойти такой подводный камень правосудия как предубеждение. Пеэтер не грозил Яаку расправой в случае если тот не принесет спиртное. Пеэтер ничего ему не обещал. Он высказал свое мнение о том, что сделало бы Яака «нормальным парнем», а Яак сделал свои выводы. Мы все имеем право выражать собственное мнение. Пеэтер, в данном случае, не сделал ничего противозаконного. Яак совершил проступок, за который должен отвечать. Но Пеэтер за проступок Яака не отвечает.

Судья:

В данном случае и Пеэтер и Яак должны ответить за свои проступки. Пеэтер действительно подтолкнул Яака к тому, чтобы он принес коньяк в школу. Он не просто предложил сделать это, он создал для этого условия, почти подчинив Яака себе. Дальнейшие действия-распитие коньяка в школе, тоже организовано Пеэтером. Он идейный вдохновитель этого проступка. Яак – исполнитель, который совершил непосредственно сам проступок. Он не попытался решить проблему другим способом, а пошел на поводу у обстоятельств. Конечно, его вину смягчает то, что он находился под давлением, но это его не оправдывает полностью.

Во-вторых, насколько правильно поступили работники школы при решении этой проблемы? Основная роль в этой ситуации принадлежит директору, но коснемся и поведения других взрослых. Конечно, и уборщица и завуч должны были реагировать мгновенно, у них не было достаточно времени для обдумывания, а это нелегко. Но, прежде всего, ученики произвольно были лишены свободы, когда их закрыли в раздевалке. Допускаю, что уборщица не знала всех учеников и опасалась того, что они уйдут и виновный не будет найден. Ее действия объяснимы, но недопустимы, на мой взгляд. Завуч также должна была быстро разобраться в ситуации и найти виновного.

Но она не была беспристрастна. Руководствуясь тем, что Пеэтер часто нарушает порядок в школе, она приняла решение о его виновности. И хотя настоящего суда не было, но презумпция невиновности действует для каждого, в любой ситуации. Пеэтеру в этом было отказано. Кроме того, завуч утверждала, что бутылка была обнаружена ею в руках у Пеэтера, что не соответствует действительности. И Пеэтер объявлен единственным виновником на основании того, что завуч чувствовала запах.

Директор принял решение исключить Пеэтера из школы. Насколько обоснованным и мотивированным было это решение?

Обвинитель:

Несомненно, директору не раз приходилось встречаться с нарушением дисциплины Пеэтером. Такие ученики требуют особого внимания и испытывают терпение взрослых, я согласен. Но данная ситуация дает снование думать, что директор не всегда владеет верной информацией. Человек, проработавший в школе не один год, должен знать, что происходит в его школе. Но, судя по всему, он не успевает следить за созданием комфортной атмосферы в школе. В его учебном заведении один ученик со своей компанией издевался над слабыми, беззащитными учениками, которые были не в состоянии противостоять насилию по отношению к себе. В этом Пеэтер виноват, но этого директор не замечал, проявив невнимательность. Был ли он внимателен при решении проблемы со спиртным? К сожалению, нет. Он продолжал наказывать Пеэтера за его предыдущие нарушения, вспомнив его старые проступки и ложь. А ведь повторно, за одно и то же преступление, не судят. Директор решил, что он одновременно станет и обвинителем и судьей. Но такая позиция недопустима для справедливого суда. Не собрав доказательства, не разобравшись, директор исключает Пеэтера из школы. Предубеждение-плохой советчик, но именно этим руководствовался директор.

Адвокат:

Выслушав доводы обвинителя, хотел бы с ним не согласиться. Мой подзащитный не невнимателен и некомпетентен, как нам его здесь представляют. К сожалению, часто в школах есть хулиганы, которые издеваются над слабыми. Но это не делается на виду у взрослых, а тщательно скрывается. И директор действует, получая информацию от классного руководителя или завуча. В данном случае он информации не имел, а Пеэтер не настолько неразумен, чтобы издеваться над Яаком при директоре. Поэтому обвинения в невнимательности необоснованны. Пеэтер постоянно нарушает права других людей- Яака, других ребят и учителей. Задача директора действительно обеспечить безопасность и порядок в школе. Что он и сделал, исключив Пеэтера из школы. Пеэтер постоянно в центре проблем и он провоцирует конфликтные ситуации. Кроме того, почему директор должен сомневаться в словах завуча, которая сказала, что Пеэтер виноват?

Судья:

Несомненно, Пеэтер не самый положительный ученик. Несомненно также, что он должен был быть наказан за курение, издевки и другие нарушения. Но в данном случае, это не имеет отношения к делу. Директор исключил его из школы не за это, а за то, что он, якобы, принес спиртное. Не было надлежащего расследования, вина Пеэтера была не доказана. Во внимание были приняты проступки, которые Пеэтер совершил ранее, но он уже был наказан за них. Я рекомендую восстановить Пеэтера в школе, но провести расследование случая со спиртным. И если директор и педагогический совет решат, что Пеэтер виновен в том, что заставил Яака принести спиртное, то он должен быть наказан. Причем, в данном случае, я рекомендую обратиться в полицию, чтобы Пеэтер более не позволял себе издеваться над учениками.

12. klass
III auhinnaline koht
Kanepitaim bioloogatunnis

Tõnis Kasekamp, Tamsalu Gümnaasium
Juhendaja Maie Nõmmik

Süüdistaja argumendid:

Narkootikumide levik ja üha suurem tarbimine on üks olulisemaid nüüdisühiskonna probleeme. Mida nooremalt narkootikume kasutama hakatakse, seda laastavamalt mõjub see inimese tervisele. Sageli saab narkosõltuvus alguse alkoholi, tubaka ja seejärel kanepi tarvitamisest. Kanepit peetakse vahel ohutumaks kui teisi narkootikume. Eestiski on tehtud ettepanekuid kanepi tarvitamine legaliseerida. Praegu Eestis kehtivate seaduste kohaselt on aga kanep võrdne teiste narkootikumidega. Kanepi väikeses koguses kasvatamine, edasiandmine ja valdamine loetakse väärtteks, suurema koguse puhul on tegemist kriminaalkuriteoga.

Käesoleval juhul tuleb analüüsida Grete, tema klassivenna Oliveri ja Grete bioloogiaõpetaja käitumist.

Grete kohta võib öelda järgmist:

1. Grete sai bioloogiaõpetajalt kevadel ülesande leida loodusest üks taim, hoolitseda selle eest ja esitada sügisel bioloogatunnis referaat leitud taime kohta. Grete leidiski metsast taime, aga ei pööranud tähelepanu sellele, et taim oli tõenäoliselt kellegi poolt äsja metsa istutatud. Grete oleks pidanud aru saama, et see on kahtlane. Grete pealiskaudset suhtumist oma ülesandesse näitab seegi, et terve suve jooksul ei tundnud ta huvi selle vastu, mis taime ta üldse kasvatab. Taim oleks ju võinud mürgine olla – õpetaja oli lapsi hoiatanud, et nad ei tooks koju mürgiseid taimi. Tõsi küll – niisugune hoolimatus ja pealiskaudsus iseenesest ei ole kuritegu, aga võib kaasa tuua traagilisi tagajärgi.
2. Grete sai alles pärast taime pildi Facebooki ülespanemist Oliveri käest teada, et tema käes olev taim on kanep. Õige tegu oleks olnud kas helistada politseisse või taim hävitada, kuid nii ta ei teinud. Vabanduseks ei saa olla ajahäda, kuna taim oli Grete käes mitu päeva. Järelikult hoidis Grete taime edaspidiseks tarvitamiseks. Wikipediast sai Grete teada ka seda, et ta kasvatas tõesti kanepit (*Cannabis indica*), mis on maailmas kõige levinum keelatud uimasti. Isegi see teadmine ei sundinud teda kanepitaimet hävitama, kuigi nüüd ta teadis, et kanepi kasvatamine ja valdamine toob kaasa karistuse. Kas ta tõesti kartis seadusevastasest tegevusest enam „mitterahuldava“ hinde saamist bioloogias referaadi esitamata jätmise eest? Viimatinimetatud kaalutlus Grete tegevust õigustada ei saa.
3. Grete murdis taime küljest kaks lehte, et need Oliverile edasi anda. Selleks hetkeks ta teadis, et kanepi tarvitamine on keelatud ning ta pidi aimama, mida Oliver nende lehtedega edasi teeb. Grete tahtis lehed anda nõuande eest, kuid see samastab tema

käitumine narkodiileri omaga. Võib öelda, et ta valdas kanepit edasiandmise eesmärgil.

Seega, kuna Grete on 14 – aastane, siis kannab ta vastutust oma tegude eest. Grete tegu tuleb lugeda väärteoks ja karistada teda rahatrahviga narkootilisi aineid sisaldava taime st kanepi kasvatamise, valdamise ja edasiandmise eest.

Hinnang Oliveri tegutsemisele:

Oliver ei käitunud samuti antud olukorras nii, nagu oleks kohane seadusekuulekale kodanikule. Ta ütles Gretele, mis taimega on tegu. Seejärel aga küsis Oliver kahte kanepilehte, ilma et ta oleks Gretel soovitanud taim hävitada või politseid teavitada. Samuti ei teavitanud ta ise politseid sellest, et Grete omab kanepitaime. Tema käitumisest võib järeldada, et ta tahtis ise need kaks kanepilehte ära tarvitada või kellelegi edasi anda. Eestis on kanepi tarvitamine, valdamine ja edasiandmine keelatud. Selle eest karistatakse vastavalt seadusele. Tegemist on küll väikese kogusega, mis ei ületa 20 grammi. Kuna Oliver on Grete klassivend, siis järelikult samuti 14 – aastane ja vastutab oma teo eest. Ka tema tegu tuleks lugeda väärteoks. Ka temale tuleks määrata karistuseks rahatrahv.

Alates momendist, kui Oliver ja Grete hakkasid suhtlema seoses kanepitaime kasvatamisest tekkinud probleemiga, võib nende tegevust kvalifitseerida ka grupiviisiliseks kuriteoks, mille eest oleks karistus veelgi rangem.

Hinnang Grete õpetaja tegevusele:

Õpetaja konfiskeeris kanepitaime, mis oli õige tegu. Sealt edasi oli tema teguviis ebaprofessionaalne. Õpetajal oli kaks võimalust: taim kohe hävitada või teavitada juhtunust politseid. Väidetavalt ei tahtnud õpetaja Gretele probleeme tekitada. Ta pani taime klassi tagaruumi ehk jättis selle kooli territooriumile, kuskohalt õpilased oleksid võinud selle üles leida. Ta venitas taime hävitamisega, mis võib tähendada, et ta tahtis ka ise kanepilehti tarvitada. Lisaks sellele on tema kui bioloogiaõpetaja kohus tutvustada õpilastele erinevaid taimi, nende omadusi, kaasa arvatud ka narkootilisi aineid sisaldavad taimed, näiteks kanep, moon jt. Oma tunnis peaks ta lisaks sellele rääkima, miks on, eriti alaealistele, uimastite tarvitamine kahjulik. Kui õpetaja andis lastele ülesande õppida tundma looduses kasvavaid taimi, siis hoiatas ta õpilasi mürgiste taimede eest. Ta ei hoiatanud õpilasi narkootilisi aineid sisaldavate taimede eest. Ta ei võinudki ette näha, et metsast võiks leida ka Cannabis indica sorti kuuluvat kanepit.

Õpetaja vastutab selle eest, et ta valdas kanepitaime, ei hävitanud seda kohe. Tõenäoliselt tahtis ta seda ka ise proovida. Samuti jättis õpetaja kanepitaime kooli, oma kabinetti, seega kohta, kust oleksid võinud õpilased kanepi kätte saada: lapsed ju nägid, et õpetaja viis taime oma ruumi. Ka tema tegu tuleks lugeda väärteoks ja karistada teda rahatrahviga.

Kaitsja argumendid:

On tõsi, et Grete, Oliveri või õpetaja käitumine võis olla kahtlustäratav.

1. Grete ei hävitanud taime, sest tema arvates ei olnud kanepitaime omamine ebaseaduslik. Ta ei teavitanud politseid samal põhjusel. Ta hoidis taime alles, kuna tal oli vaja seda klassis näidata, et positiivne hinne saada.
2. On tõsi, et Grete murdis taime küljest kaks lehte. Ta tahtis need lehed edasi anda Oliverile, aga seejuures ei aimanud ta, mida Oliver nende lehtedega teha kavatseb. Grete usaldas Oliveri ja ei arvanud, et poiss käitub seadusevastaselt või on koguni narkomaan.
3. Oliver ei tegutsenud nagu seadusekuulekas kodanik, sest ta arvas, et Grete oskab ise õige teguviisi valida. Seetõttu ei selgitanud ta Gretele täpsemalt, mida tüdruk peaks taimega tegema või millised on karistused kanepi kasvatamise ja omamise eest.
4. See on oletus, et Oliver oleks kanepilehti tarvitanud, kui ta oleks need kätte saanud. Tõendid selle väite toetuseks puuduvad.
5. Pole mingit põhjust arvata, et õpetaja oleks tahtnud kanepit ise kasutada. Kanepitaim oli ta käes ainult ühe päeva, mille jooksul on keeruline leida võimalusi taime hävitamiseks. Õpetaja püüdis Gretet lihtsalt säästa.

Seega tuleks kõik kolm: Grete, Oliver ja Grete õpetaja õigeks mõista. Juhtunu jääb neile niigi eluks ajaks meelde ja see tagab, et nad edaspidi mõtleavad hoolikamalt oma tegude tagajärgede üle.

Kohtuniku otsus:

Kohus määrab Gretele rahatrahvi 120 eurot järgmistel põhjustel:

1. Grete oli teadlik, et tema omanduses on kanepitaim. Kanep on illegaalne ja ilutaime asemel seda kasvatada ei tohi. Tõe selgumisel oleks Grete pidanud taime hävitama ja teavitama ka politseid sellest, et metsas kasvatab keegi kanepitaimi, aga ta ei teinud seda.
2. Kanepilehtede edasiandmine Oliverile ei ole seaduslik. Grete käitus mõtlematult ja vastutustundetult.
3. Karistuse määra kergendab Grete alaealisus ja see, et varem pole ta seaduse vastu eksinud. Samas ei vabasta seaduse mittetundmine vastutusest.

Oliveri karistab kohus rahatrahviga 80 eurot, sest:

1. On tõestatud, et Oliver sai Gretelt kaks kanepilehte, seega vähemalt omas nüüd narkootilist ainet väikeses koguses.
2. Oliveri käitumine viitab kavatsusele kanepilehti tarvitada. See on keelatud. Tõsi, tõestamist ei leidnud see kahtlus, et ta tahtis neid kanepilehti ise tarvitada või edasi anda.
3. Grupiviisiliseks kuriteoks Grete ja Oliveri tegevust lugeda ei saa, kuna puudub tahtlik ja koordineeritud koostöö kanepitaime kasvatamise käigus.

Õpetajat tuleb karistada väärteo eest 200 euro suuruse rahatrahviga.

1. Õpetaja käitumine oli ebakompetentne ja mõtlematu. Ta oleks pidanud politseid kõnesolevast juhtumist teavitama. Samas on mõistetav, et ta tahtis oma õpilast kaitsta.
2. Kui lähtuda sellest, et õpetaja elukutse on eriline – õpilastele eeskuju andev, siis pedagoogi kutse-eetika, nagu ka tema kui kodaniku kohus, nõuab seaduste tundmist ja seaduste väga täpset järgimist. Õpetaja, eriti bioloogiaõpetaja, peab tundma ka uimastite kasutamise ohtlikke tagajärgi. Järelikult tuleb õpetajatki karistada vastavalt karistusseadustikus olevatele sätetele kanepi valdamise eest.

Õpetaja oleks saanud juhtunut kasutada näitliku õppetunnina tervele klassile. Kuna õpetaja ei olnud seaduskuulekas, samuti Grete ja Oliver, siis on karistused neile ja teistele õpetuseks. Narkootikumide tarvitamist aitaks kontrolli all hoida iga kodaniku terve mõistus ja vastutustunne. Kui neid pole, toob kasu pigem riiklike piirangute rohkus kui nende vähesus.

Pidu riidehoius

Gerda Raag, Miina Härma Gümnaasiumi 9. klass
Juhendaja Urma Linnus

Elu on õnnestumiste ja ebaõnnestumiste jada. Ei saa siis imeks panna, et inimesed peituvad väljendi "kogemustest õpitakse" taha. Kuid kogemustest arenevad välja ka teatavad arvamused inimeste ja ümbritseva maailma kohta. Millal muutuvad kogemused eelarvamusteks ja kust läheb piir kogemustest õppimise ja kogemuste põhjal tehtud ennatlike otsuste vahel? Kas inimese maine annab õiguse teda tõenditeta süüdi mõista?

Peeter on kaevanud kohtusse kooli direktori. Mõlemad osapooled on palganud endale advokaadi ning nad kõik on juba kohtusaalis. Kohtunik siseneb ja kõik tõusevad püsti. Kohtunik palub kõigil istuda ning istung algab.

Esimesena räägib Peetri esindaja.

Lugupeetud kohus,

Minu esindatav pöördub halduskohtu poole, kuna tunneb, et talle on määratud liiga raske karistus, takistatud tema õigust õppida ja tehtud moraalset kahju, esitades valesüüdistus.

Nagu paljud tunnistajad väidavad, tõi alkoholi kooli Jaak, mitte Peeter. Kusjuures see oli üks peamisi süüdistusi, mis Peetrile esitati. Tahaksin tähelepanu osutada Eesti Vabariigi põhiseadusele, mille § 22 sätestab, et keegi ei ole kohustatud oma süütust tõestama.

Peeter mõisteti süüdi ebapiisavate asitõendite põhjal. Selle tõestamiseks kutsun tunnistama kooli koristaja, kellele poisid nõ "vahele jäid".

(Tunnistama tuleb koristaja ja annab vande rääkida ainult tõtt.)

Peetri advokaat (PA): Kas Teie avastasite õpetajatepäeval riidehoiust poisid?

Koristaja (K): Jah. Ma kuulsin sealt lärmi ja läksin vaatama.

PA: Ja mida Te täpselt nägite?

K: Seal oli kamp poisse ja neil oli käes mingi pudel.

PA: Te ei näinud täpselt, missugune jook see oli?

K: Ei, aga eks see pidi mingi alkohoolne jook olema. Tänapäeva noorus on ju selline.

PA: Ärgem kaldugem faktidest kõrvale. Seega Te ei saa tegelikult kindel olla, et pudelis oli alkohoolne jook?

K: Ei

PA: Ja mida Te järgmisena tegite?

K: Lukustasin poisid riidehoiu ja läksin kohe õppealajuhatajat otsima. Arvasin, et tema teab paremini, mida tegema peaks.

PA: Lukustasite riidehoiu? Kas olete teadlik, et põhiseadus sätestab, et kõigil on õigus liikumisvabadusele? Ka ei saanud te sellel hetkel kindel olla, et poisid pruugivad alkohoolset jooki.

K: Noh, ... lukustasin jah.

PA: Aitäh, proua. See on kõik.

Järgmisena kutsun vastama kooli õppealajuhataja.

(Õppealajuhataja tuleb tunnistajapinki ning annab vande rääkida ainult tõtt.)

PA: Kas teie olete selle kooli õppealajuhataja?

Õppealajuhataja (Õ): Jah

PA: Palun rääkige, mis kõne all oleval päeval juhtus.

Õ: Ma olin oma kabinetis, kui koristaja tuli minu juurde ja ütles, et nägi riidehoius poisse joomas.

PA: Kas ta ütles, et poisid jõid alkoholi?

Õ: Ei, aga tema jutust võis seda tuletada. Kui ma riidehoиду jõudsin, nad mulle pudelit ei andnud.

PA: Seega alkoholipudelit te ise ei näinud?

Õ: Ei.

PA: Miks te eeldasite, et Peeter tõi alkoholi kooli, kui teised ütlesid, et see oli Jaak?

Õ: Sest Jaak on alati hästi käitunud, kuid Peeter satub alatasa mingitesse jamadesse, mille põhjustab tema käitumine.

PA: Seega te hindasite situatsiooni eelarvamuste põhjal.

Õ: Ei, ma hindasin seda kogemuste põhjal.

PA: Aitäh, see on kõik.

(PA kõne jätkub)

Tahan mainida, et ka direktor toetus otsuse tegemisel eelarvamustele (Peeter on suitsetanud kooli territooriumil) ja õppealajuhataja jutule. Isiklikult ta fakte üle ei kontrollinud ega küsinud teise osapoole seletust.

Põhiseaduse § 37 järgi on igaühel õigus haridusele. Kuna Peeter on 9. klassi õpilane ja seega 15 – 16 a vana, on ta seaduse järgi alaealine põhikooliõpilane.

Kokkuvõtteks tahaksin osutada, et Peetri koolist välja viskamisega rikuti põhiseadust ning mu esindatavat süüdistati alusetult, tekitades poisile moraalselt kahju. Peeter soovib, et direktor vabandaks tema ees isiklikult.

Aitäh.

Direktori kaitsja alustab oma kõnega.

Austatud kohus,

Kuigi on selgunud, et alkoholi tõi kooli Jaak, on Peeter ikkagi süüdi alkoholi joomises kooli territooriumil, mis on kooli sisekorra rikkumine.

Ka ei tundunud Peetri käitumine süütu, sest ta käitus ülbel ja kuulas õppealajuhataja juttu muiates. Alles karistusest teada saades, hakkas ta üritama oma nime puhtaks pesta. Kõik see näitas, et ta ei võta juhtumit tõsiselt. Ka on ta varasemalt jäänud vahele kooli territooriumil suitsetamisega ning tema hingeõhust oli tunda alkoholi lõhna.

Ning isegi kui ta võttis ainult ühe lonksu, nagu ta väidab, rikkus ta sellega seadust ja kooli eeskirju, täies teadmises oma tegude sobimatuses.

Seega usun, et direktor ei ole süüdi vale otsuse tegemises, sest Peetri käitumine ja õppealajuhataja ütlused viitasid kõik Peetri süüle. Ka rikkus Peeter oma tegudega nii kooli sisekorra eeskirja kui ka seadust.

Täna, see on kõik.

(Kohtunik lahkub ruumist 30. minutiks, et juhtumit arutada. Seejärel naaseb ta saali.)

Kohtunik alustab oma kõnega:

Kohus on läbi arutanud mõlema poole argumendid ja jõudnud otsusele. Kohus on otsustanud hagi osaliselt rahuldada.

Kohus rahuldab Peetri soovi taas kooli minna, sest põhiseaduse järgi on tal see õigus ja kohustus. Oma kooliteed jätkab ta samas koolis. Seal lõpetab ta 9. klassi (või vähemalt selle õppeaasta). Kooli juhtkonnal on õigus Peetrit mitte kooli gümnaasiumiosasse õppima võtta.

Kohus rahuldab ka Peetri soovi, milles ta nõuab isiklikku vabandust direktorilt.

Kohus ei rahulda nõuet moraalse kahju hüvitamisele, sest selline eksimine, kuigi taunitav, on inimlik ning Peeter andis oma tegude ja käitumisega selleks tõuke. Peetri vanune noormees peaks juba suutma mõista, kuidas tema käitumine teistele mõjub.

Sellega kohtuistung lõpeb. Kohtuotsust on võimalik edasi kaevata apellatsioonikohtusse 40 päeva jooksul.

(Kohtuistung lõpeb ja osapooled lahkuvad kohtust. Keegi pole lõpuni rahul, kuid ollakse siiski õnnelikud, et kohtuprotsess läbi sai.)

Olga Bugakova, Sillamäe Kannuka Kooli 11 klass

Juhendaja Irina Kapustina

Данный казус-это далеко не первый инцидент, произошедший на территории Эстонии. Согласно статистике, 89,4% несовершеннолетних детей в возрасте 14-15 лет пробовали алкогольные напитки, но есть такие, которые не просто пробовали, но и напивались до сильнейшей стадии алкогольного опьянения, таких подростков по всей Эстонии целых 58%. Чем старше молодые люди, тем цифры пробовавших напитки, содержащие этанол, растет. В возрасте 16-18 лет, горячительные напитки пробовал практически каждый молодой человек, а бывали в алкогольном опьянении целых 81,7% подростков. Как показывают исследования Terviseinstituut, большинство молодых людей незаконно употребляют спиртосодержащие напитки у себя дома, даже в присутствии родителей, на улицах, и нередко это имеет место быть и в школах. В казусе «Праздник в раздевалке» описан как раз такой случай.

В этой ситуации нарушены несколько статей Конституции Эстонской республики.

При рассмотрении этого дела директором была нарушена статья 20 II главы, которая гласит о том, что каждый имеет право на свободу и неприкосновенность личности. Данную статью нарушила уборщица, заметив пьющих молодых людей в раздевалке, закрыв их на ключ. Также технической работницей нарушена статья 21, о том, что каждый, кто лишен свободы, незамедлительно должен быть осведомлен о причине задержания. Также нарушено право Пеэтера, предусмотренное II главой, статьей 12 о дискриминации из-за его поведения в прошлом. Завуч и директор обвинили его в совершении проступка, опираясь на запах алкоголя (который присутствовал не только у Пеэтера, но и у других участников инцидента), а также из-за прошлых ситуаций, виновником которых был Пеэтер. Никто не может быть подвержен дискриминации из-за его национальной, расовой принадлежности, языка, вероисповедания и других обстоятельствах. Согласно статье 13 второй главы, каждый имеет право на защиту со стороны закона. Отсюда следует, что Пеэтер мог защищать свои интересы не самостоятельно, а с помощью юридического представителя. Поскольку Пеэтер - несовершеннолетний человек, то такое решение, как исключение его из школы, должно было происходить с участием представителя комиссии по делам несовершеннолетних, а также в присутствии родителя или опекуна, несущего ответственность за Пеэтера до его совершеннолетия.

С одной стороны, Пеэтер уже не первый раз попадает за нарушение закона. Ранее он был замечен за курением, издевательствами и глумлением над одноклассником Яаком. Поэтому, завуч не удивилась тому, какую картину она увидела в раздевалке. Поэтому первое подозрение пало, естественно, на Пеэтера. Во-первых, уборщица видела

молодых людей с бутылкой коньяка. Во-вторых, от него пахло алкоголем, что доказывает употребление им данного напитка. В-третьих, всем известно, что у Пеэтера есть некий авторитет в школе, что доказывает, что он мог принести бутылку коньяка в школу, чтобы «увеличить» свою популярность. А это довольно весомая причина для совершения данного проступка.

С другой стороны, завуч не видела, как Пеэтер принес в школу бутылку коньяка. Она не видела, как юноша пил его. Завуч чувствовала лишь запах, который исходил не только от Пеэтера, но и от других учащихся.

На мой взгляд, все взрослые поступили неверно в сложившихся обстоятельствах. Уборщица закрыла ребят в раздевалке, а завуч поступила неправильно с той стороны, потому что вынесла свое решение в отношении Пеэтера на основе его поступков некоторой давности. Директор поступил неверно, поскольку, не разобравшись в сложившейся ситуации, сразу вынес решение исключить Пеэтера из школы, так как, по его мнению, на этот раз ученик перешел все границы. Директору стоило вызвать родителей Пеэтера, специалиста по делам несовершеннолетних и ввести их в курс дела. Вдобавок ко всему сказанному, стоило выслушать мнения всех учащихся, кто присутствовал в раздевалке в тот момент. Особенное внимание нужно было уделить показаниям Яака. Ему стоило сознаться в том, что хоть и под давлением Пеэтера, все же именно он принес в школу ту злосчастную бутылку коньяка и предложил выпить ее. Наказание Пеэтера могло ограничиться лишь денежным штрафом или назначением исправительных работ. Сделав это, Яак помог бы Пеэтеру избежать исключения из школы. К тому же, поднял бы его авторитет в глазах одноклассников. Он мог бы влиться в компанию Пеэтера и стать его другом, как он и хотел.

Таких инцидентов довольно много не только в Эстонии, но и по всему миру. Каждый молодой человек должен знать свои обязанности, но и в случае необходимости всегда может воспользоваться правами, которые разрешены государством.

Žürii eripreemia Eesti mõtteloo hea tundmise eest
Mari ja Edda abielu

Andres Küüsmäe, Vinni-Pajusti Gümnaasiumi 12. klass
Juhendaja Maie Nõmmik

Valisin selle aasta kaasuse teemaks samasooliste kooselu tunnustamise probleemi Eestis. Praegu valmistatakse Eestis ette partnerlusseadust, mis reguleeriks õiguslikult mingil määral mitteabielulisi kooselu vorme. Kuna homopaaridel ei lubata seaduse järgi paari minna, siis lahendaks see seadus nii nende kui ka vabaabielus olevate heteropaaride probleemid näiteks pärimise või vara jagamise suhtes.

Praegu on paljudes Euroopa riikides vabaabielu seadustega reguleeritud. Eestis on see tegemata jäänud seetõttu, et kohe kerkivad üles emotsioonid just seoses homopaaridega. Belgia, Hispaania, Holland, Kanada, Lõuna-Aafrika Vabariik, Norra, Portugal, Rootsi ja mõned USA osariigid on läinud veelgi kaugemale - need riigid võimaldavad samasoolistel paaridel oma partnerlus ametlikult registreerida. On jõutud veendumusele, et samasoolistele paaridele abiellumisloa andmine ei takista erisoolistel paaridel abielu sõlmimast. Ka Eesti peaks vananenud ja iganenud mõtted maha matma, ning tunnustama samasooliste õigusi.

„Õigus, mis rahvast elule õigustab ja ta elu korraldab, on vägevam inimestest ja neist sõltumatu; inimesed peavad seda õigust tunnetama ja selle järgi elama.“ (Jüri Uluots)

Eesti ühiskond on homovaenulik. Seadustes on palju punkte, mis ei tunnista samasooliste paaride võrdõiguslikkust heteropaaridega. Mari ja Edda abiellusid Hollandis, kus lubatakse ametlikult abielluda ka homopaaridel. Kas need seadused ka kuidagi Eestit mõjutavad? Mis on need punktid, mis kindlustaks võidu Mari vanematele?

Eesti Vabariigi põhiseaduse §12 keelab diskrimineerimise rahvuse, rassi, nahavärvuse, soo, keele, päritolu, usutunnistuse, poliitiliste ja muude veendumuste jne tõttu. Seksuaalsetest kalduvustest otse juttu ei ole. Õigust abielluda reguleerib Eestis perekonnaseadus. Selle esimeses paragrahvis on öeldud, et abielu sõlmitakse mehe ja naise vahel ning abielud, mis on sõlmitud samasooliste isikute vahel, on tühised. Õigus abielluda ja perekonda luua on inimõigusena rahvusvaheliselt tunnustatud juba inimõiguste ülddeklaratsiooni vastuvõtmisest alates. Euroopa Inimõiguste Kohus ning ÜRO Inimõiguste Komitee tunnistavad sellise käitumise valeks, kuna see on inimeste diskrimineerimine seksuaalse orientatsiooni järgi, aga samas nad usuvad, et selline teguviis on lubatud, kuna nii kaitstakse abielu ja perekonna traditsioone. Rahvusvaheline õigus ei nõua, et homopaaridel võimaldataks abielluda.

Edda ja Mari kui samasooliste abielu Eestis ei tunnistata. Eesti Vabariigi endine õiguskantsler Allar Jõks on öelnud, et abielu on jätkusuutlik üksus, moodustatud mehest ja naisest, kellel saavad olla ühised järeltulijad ja kes on sellega ühiskonna kestvuse tagajateks. Põhiseaduse § 27 järgi on perekond riigi kaitse all. Perekonnaks loetakse aga mehe ja naise abielulist kooselu. Samasoolised paarid ei saa oma kooselu aga ametlikult registreerida ega ka lapsi lapsendada, mis näitab, et Mari ja Edda abielu pole eelnevalt nimetatud põhiseaduse kaitse

all. Seega oleks naiste abielu Eestis seaduste järgi tühine algusest peale. Edda ei oma õigusi korteri suhtes ei kooselust tulenevalt ega ka selle tõttu, et see oli Mari nimele kirjutatud.

Eesti on läinud seda teed, et ei ole võimaldanud abielu samasoolistele paaridele. Sellega kaitstakse traditsioonilist ja jätkusuutlikku perekonda. Eesti kunagine peaminister Jüri Uluots on öelnud, et riigi seadus on kõigest üle. Seega Mari ja Edda abielu Eestis ei tunnustata ning abiellumisega kaasas käivad õigused, näiteks ühisvara, on nende puhul kehtetu ja nende ühine Tallinna kodu, mis on Mari nimel, läheb tema vanematele.

„Minu meelest ei tohi aga õigus muutuda kellegi, ka mitte enamuse pelgaks tahteavalduseks. Selle asemel – või vähemalt kõrval – peab õigus looma erinevate huvide tasakaalu, taotlema õiglust, olema suunatud tänaste ja tulevaste põlvete heaolule.“
(Toomas Hendrik Ilves)

Kaheksa riiki ja viis USA osariiki võimaldavad samasoolistel paaridel ametlikult abielluda, sealhulgas Holland. Kas Eesti riik peaks samuti seda abielu tunnustama? Käesoleval juhul on tegemist mitte ainult abielu kehtivuse või kehtetusega, vaid ka eetilise probleemiga: Mari vanemad peaksid oma eelarvamustest üle saama ja tunnustama lihtsalt seda, et mitte nende tütar üksi ja mitte ainult oma rahadega ei muretsenud korterit, kus ta koos Eddaga elas. Kindlasti oleks võimalik saavutada mingi kompromiss korteri suhtes.

Välisriigis sõlmitud homoabielu peaks lugema ka Eestimaa pinnal kehtivaks. Justiitsministeerium on kinnitanud, et põhimõtteliselt ei ole mingeid takistusi tunnustamiseks teisest riigist saabuvate paaride registreeritud partnersuhtest tekkivaid varalisi õigusi ja kohustusi. Euroopa Liidus on üheks põhivabaduseks liikumisvabadus, et piirid ei hakkaks takistama riikidevahelisi kaubandus- ja muid suhteid. Seega on hädavajalik, et iga Euroopa Liidu liikmesriik tunnustaks teises riigis sõlmitud abielu, isegi samasooliste oma. Liikumisvabadus on Euroopa Liidu üks neljast majanduslikust põhivabadusest ja kui ühest riigist teise riiki minevatel samasoolistel paaridel tekib õiguslikult ebaselge olukord, siis tähendab see liikumisvabaduse takistamist. Loomulikult eelistatakse siis pigem jääda riiki, kus nende õigused on teada ja kaitstud. See võib aga takistada äritegevust, nagu selles kaasuses, kus Mari ja Edda olid kõrghariduse saanud naised, kes töötasid Eestis. Nad arendasid Eesti majandust ja maksid riigile makse.

Abieluga kaasneva varaühisuse puhul lähevad abikaasade ühisomandisse kooselu kestel omandatud esemed ning abikaasade muud varalised õigused. Naised olid loonud ühise pangakonto, kuhu nad mõlemad kandsid raha, mille eest nad ostsid omale eluaseme Tallinnas. Kuna see on nende abielu ajal ühise rahaga ostetud korter, siis peaks see Mari surma puhul kuuluma automaatselt Eddale kui perekonna ühine eluase. See oleks õiglane, ühtlasi looks pretsedendi taoliste juhtumite lahendamiseks tulevikus, samuti seadusandluse täiustamiseks. Üks pretsedent Viimsi vallas on juba olnud seoses samasooliste perekonnaga: kui vald keeldus homopaari peres kasvavatele lastele toetust maksmast, siis kohus otsustas, et samasooliste peres kasvavatel lastel on samad õigused erisooliste peres kasvavate lastega.

Seega Hollandis paari pandud naiste abielu peaks ka Eesti tunnustama, siis on neil paaridel samad õigused nagu heteropaaridel. Ka President Toomas Hendrik Ilvese arvates peab õigus looma erinevate huvide tasakaalu, taotlema õiglust ning olema suunatud tänaste ja tulevaste põlvete heaolule

„Ebaõiglust on suhteliselt kerge taluda, õiglus on see, mis salvab.“ (Henry Louis Mencken)

Mina kui õiglane ja tolerantne kohtunik, olles kaalunud erinevaid argumente, kalduksin Edda õiguste poole. Me elame küll Eestis, kus võime keelata homopaaride abielud, aga samas oleme ka osa millestki enamast, näiteks Euroopa Liidust, kus üheks põhivabaduseks on liikumisvabadus, mille tõttu me peaksime tunnustama teises riigis abiellunud samasooliseid paare ka Eesti Vabariigis. Demokraatlikus riigis tuleks üha rohkem arvestada erinevate huvigruppide huve, mitte ainult enamuse omi. Edda peaks oma korteri tagasi saama ning Mari vanemad peaksid tunnustama oma surnud tütre õigusjärgset abielu Eddaga. Momendil Eestis kehtivate seaduste järgi läheks korter tõenäoliselt Mari vanematele, aga see ei oleks õiglane lahendus Edda suhtes.